

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.

Andra Kammaren.

N:o 36.

Lördagen den 14 April.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträdet.

§ 1.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckt motion angående ändring i gällande stadganden om stämningars utställande till första rättegångsdagen af ting eller sammanträde samt rättsökandes skyldighet att då iakttaga inställelse. Om ändring i gällande stadganden angående stämningar.

Herr *Sven Andersson* hade i sin motion, n:o 100, föreslagit, »det Riksdagen ville för sin del besluta, att 11 kap. 1 § Rättegångsbalken måtte genom följande tillägg samt med uteslutande af sista raden erhålla följande förändrade lydelse:

Stämningar kunna ej annorledes än på första rättegångsdagen ställas, dock, om ting eller tingssammanträde kommer att pågå längre än en dag, vare domare skyldig att till vederbörande stämningsutgifvare lemna förteckning på de till hvarje dag utställda mål så tidigt, att käre och svarande part måtte minst två dagar före tingets början der kunna erhålla underrättelse om hvilken dag deras mål vid rätten till behandling förekommer.»

Rörande denna motion hade Utskottet hemställt:

att densamma måtte af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

I anledning af hvad sålunda blifvit hemställt, yttrade Herr Löwenhielm: Herr Grefve och Talman, mine Herrar! De olägenheter, som motionären påpekat, synas mig vara af den beskaffenhet, att det väl kunde lönat mödan att söka afhjelpa dem. Enligt nu gällande lag ega parter och vittnen icke att undfå underrättelse om dagen, då till häradsting instämnda mål komma att handläggas, förr än på första rättegångsdagen af det ting, då målen skola till behandling förekomma. Den tid, då häradstinget icke upptog mera än en dag, förorsakade detta ingen olägenhet, men sedan målens antal vuxit och tingen i många orter räcka icke blott en hel vecka, utan under stundom en eller annan dag derutöfver, är förhållandet helt annorlunda, och då parter, som infinna sig första rättegångsdagen

*Om ändring i
gällande stad-
ganden angä-
ende stämmin-
gar.*

(Forts.)

mötas af underrättelse att deras mål icke förekomma förr än å fjerde, femte eller sjette dagen, orsakas dem ofta stor kostnad och mycken olägenhet, som kunnat undvikas, om dagen för målets hanläggning varit förut bestämd. Den ersättning för inställelse vid häradsrätternas sammanträden, som måste tillerkännas parter och vittnen, blir äfven onödigtvis fördyrad till följd deraf att de måste antingen återvända till hemmet och åter göra en resa till tinget eller också stanna vid tingsstället, till dess att målet uppropas. Den tid, gudstjenst förrättades vid hvarje häradsting, voro dessa olägenheter icke så påfallande, som nu. Gudstjensten upptog då vanligen hela förmiddagen, och på eftermiddagen handlades i allmänhet endast allmänna mål, hvilka till första rättegångsdagen blifvit särskildt utsatta, jemte in-tecknings-, lagfarts- och andra dylika ärenden. Parter behöfde då icke ovilkorligen iaktaga inställelse på första rättegångsdagen, personligen eller genom ombud, som var beredt att i målet föra talan, utan så väl parter som vittnen kunde genom budskickning, för så vidt de ej voro allt för aflägsat boende, underrätta sig om dagen. Numera hålles gudstjenst endast vid häradsrätternas första ting eller sammanträde för året, och på öfriga ting och sammanträden börja till följd deraf förhandlingarne redan kl. 9 på morgonen. Detta gör att häradsrätten medhinner att på första dagen handlägga äfven en del af de instämnda målen, och parter och vittnen kunna till följd deraf icke underlåta att vid dessa ting och sammanträden infinna sig på första dagen, för så vidt de icke vilja underkasta sig laga påföljd för uteblifvande. Jag tror visserligen icke att de anmärkta olägenheterna skulle lämpligast afhjelpas på det sätt, som motionären föreslagit, men håller före att de skulle i väsentlig mån försvinna, derest domaren voro ålagdt att, då han sjelf utfärdar stämning, å densamma göra anteckning om dagen, då målet skall förekomma, eller, derest parter eller vittnen anmäla sig hos honom med stämning, som utfärdats af annan person, på stämningen teckna bevis om dagen. Det ringa besvär, som detta skulle förorsaka domaren, tror jag icke att, någon domare skulle vilja undandraga sig, och, så vidt jag kan inse, skulle ingen annan olägenhet häraf uppkomma, än att, då domaren icke förr än å första rättegångsdagen kan veta, hvilka af de instämnda målen blifva före tingets början förlikta, förhandlingarne vid häradstingen en och annan gång komme att upptaga några dagar mera, än som oundgängligen kunde vara nödvändigt.

Man kan må hända invända, att domaren skulle kunna gå parter och vittnen till handa på detta sätt, utan att sådant behöfde vara i lag föreskrifvet. Men jag vill i det afscendet anmärka, att om domaren icke sjelf skall hålla tinget, han icke törde kunna, utan att sådant är i lag föreskrifvet, bestämma ordningen för målens fördragning, och den tillförordnade domare, som komme att hålla tinget, kunde ej anses bunden af den ordinarie domhafvandens föreskrifter i detta afseende.

Då Första Kammaren redan bifallit föreliggande betänkande, har jag icke något påstående att framställa, utan har jag endast velat till protokollet göra den anmärkningen, att jag anser de af motio-

nären påpekade olägenheter afsevärda och af beskaffenhet att böra afhjelpas.

Om ändring i gällande stadganden angående stämningar.
(Forts.)

Herr Billström: Ehuru jag gerna medgifver att Lag-Utskottet må hända icke för närvarande kunnat framlägga förslag i det syfte, motionären velat, så beklagar jag dock att hans motion blifvit af Utskottet afstyrkt, ty den har verkligen mycket skäl för sig. Förhållandet är sådant i många delar af landet, och icke minst i den ort jag tillhör, att en del rättsökande hafva ända till fyra mil till tingsstaden. Efter erhållen stämning, i synnerhet i nya mål, der parterna medföra vittnen, måste man naturligtvis punktligt efterkomma kallelsen och kosta på sig en resa af fyra mil till tingsstaden och stundom der stanna flera dagar, till dess målet förekommer. Det kan då hända, att vittnena icke erhålla någon ersättning för denna kostnad och vistelsen vid tingsstaden, emedan parterna ganska ofta äro ur stånd att betala.

Jag vill ej framställa något yrkande, endast uttala min tanke, att motionen synes mig hafva mycket fog för sig, hvarföre jag tillönskar motionären bättre lycka nästa gång.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställen bifölls.

§ 2.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande n:o 18, i anledning af väckt motion om ändring i 30 kap. 5 och 6 §§ Rättegångsbalken.

Om ändring i §§ 5 och 6 af 30 kap. Rättegångsbalken.

Uti Herr *L. Torpadies* inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 69, var föreslaget, »det Riksdagen ville för sin del besluta, att ofvanberörda tvenne §§ i 30 kap. Rättegångsbalken skola erhålla en i så måtto förändrad lydelse, att det deri förekommande stadgande om i Hofrätt tappande parts skyldighet att, der han vill Konungen deremot söka, ställa borgen för sig sjelf eller tråda i fängelse till sakens slut, måtte utgå samt ersättas med en bestämmelse derom, att »part, som är så fattig, att han ej kan ställa borgen för det som dömdt är eller för kostnad och skada, skall sin fattigdom styrka med domstolens eller domarens vittnesbörd eller, om det ej kan ske, med intyg derom af vederbörande kronobetjent eller pastor i den församling, der parten bor och har sitt hemvist».

Utskottet hade, i anledning af detta förslag, anført:

»Uppenbart är, att det af motionären åsyftade stadgandet är mindre lämpligt; och lärers detsamma, om någonsin tillämpadt, likväl numera icke någonstädes komma till användning.

Enahanda är likväl förhållandet med åtkilliga andra uti ofvan intagna paragrafer meddelade bestämmelser, hvilka såsom föräldrade kommit ur bruk och som, om ifrågavarande stadgande förändrades, jemväl torde böra underkastas revision.

Vid den omarbetning af Rättegångsbalken, som inom kort lärers förestå inom Lagberedningen, blifver tillfälle att i ett sammanhang

Om ändring i §§ 5 och 6 af 30 kap. Rättegångsbalken.
(Forts.)

pröfva, hvilka bland den äldre lagens vilkor för fullföljande af talan mot Hofrätts dom böra bibehållas eller med andra ersättas; och att vid sådant förhållande ifrågavarande enstaka bestämmelse nu skulle göras till föremål för särskild lagstiftningsåtgärd, kan Utskottet icke tillstyrka; hemställande Utskottet alltså, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas».

Efter uppläsning af Utskottets hemställan, yttrade motionären

Herr Torpadie, hvilken inom Utskottet reserverat sig mot det förevarande utlåtandet: Herr Grefve och Talman, mine Herrar! Jag ber eder vara öfvertygade om att, derest Lag-Utskottet framkommit med ett mera *motiveradt* afstyrkande af den motion, hvarmed jag fallit Riksdagen besvärlig, så skulle jag icke hafva uppträdt emot denna Utskottets hemställan utan, i likhet med hvad inom Första Kammaren skett, låtit densamma genast med klubbslag fästas. Men då med min motion icke åsyftats något annat än att få bort ur vår Rättegångsbalk ett lagstadgande, som jag anser vara i hög grad barbariskt, kan jag ej gifva med mig utan att först yttra några ord. Jag hade från början trott att Utskottet kunnat begagna något annat predikat angående det af mig i motionen åsyftade stadgandet än uttrycket »mindre lämpligt». För min del kan jag icke förstå, huru det kan vara lämpligt att bibehålla ett lagbud, som säger, att en person, som i Hofrätten förlorat ett civilt mål och vill söka ändring hos Kongl. Maj:t, men är så fattig att han icke kan utgifva hvad dömdt är och icke heller kan ställa borgen därför eller för sig sjelf, skall hafva förlorat fatalierna, så vida han icke träder i fängelse till sakens slut. Ja, jag går så långt att jag påstår, att det var en glömska, ett förbiseende att ej borttaga detta lagbud på samma gång som man borttog föreskrifterna angående bysättning, då ju med det uti nu ifrågavarande lagparagrafer omförmälda fängelse icke menas något annat än bysättningshäkte.

Vidare har Utskottet sagt, att uti ifrågavarande §§ funnos åtskilliga andra bestämmelser meddelade, som voro antiqverade och derföre, om ifrågavarande stadgande förändrades, jemväl torde böra underkastas revision. Jag skulle vara mycket tacksam mot det ärade Utskottet, om jag finge upplysning om, hvilka dessa bestämmelser äro, men härom gifver betänkanDET ingen antydan.

Det må vara sant, att tillämpning af det stadgande, hvars borttagande jag med min motion afser, i praktiken sällan kommer i fråga. Men derför kan jag ej medgifva att det *icke* skulle vara af praktisk vigt att borttaga ifrågavarande och hvarje annan dylik lagbestämmelse, som står qvar från äldre, mindre kultiverade tider. Och så länge detta stadgande står qvar och såsom gällande kan tillämpas, befarar jag att det kan hända, och det skulle högeligen smärta mig om så inträffade, att, med den uppmärksamhet, hvarmed pressen följer tilldragelserna i det offentliga lifvet i vårt land, ett sådant fall blefve bekantgjordt i utlandet. Häraf skulle naturligtvis följden blifva, att de många mer eller mindre förvridna omdömen om vårt

land, som vi få läsa i utländska tidningar, skulle blifva ytterligare ökad, och denna gång ej utan skäl.

Ej heller kan jag inse, hvarföre vi ej kunna borttaga detta enstaka stående stadgande, derför att vi vänta oss en ny rättegångsbalk. Derå hafva vi väntat länge, och torde vi få vänta ännu många år, innan denna vår förväntan blir en verklighet. Jag kan ej inse att man handlar klokt, om man undanskjuter en mindre reform derför att man väntar en större. Eller, för att taga ett exempel, vore det förnuftigt af en skeppare, som är tvungen att utöfva sitt yrke, men har ett gammalt och dåligt fartyg, med hvilket han måste företaga den ena resan efter den andra, att icke vidtaga några nödiga reparationer å detta fartyg, på hvilket han seglar, af det skälet, att han har ett nytt fartyg på stapeln. Jag tror det icke.

På grund af hvad jag nu haft äran yttra, tager jag mig friheten hemställa, att Andra Kammaren ville, med ogillande af Lag-Utskottets motivering, biträda det slut, till hvilket Utskottet kommit.

HäruTi förenade sig Herrar *Jöns Pehrsson* och *Svensén*.

Herr Thomasson: Det har ingen nekat, Lag-Utskottet allra minst, att i fråga varande bestämmelse är antiqverad; men, då en fullständig revision af rättegångsordningen står för dörren — vi veta nemligen att, enligt den af Kongl. Maj:t för Nya Lagberedningen fastställda instruktion, detta ämne kommer att behandlas omedelbart efter det som för närvarande der utgör föremål för handläggning, nemligen vattenrätten — har Lag-Utskottet trott, att det icke vore skäl att ur Rättegångs-ordningen utgallra ett stadgande derföre att det är föräldradt, då man låter en mängd andra sådana kvarstå. Jag skall tillåta mig fästa uppmärksamheten på att just i samma kapitel, hvori de i fråga varande §§ förekomma finnas flera lagbestämmelser som äro ännu mera otidsenliga och orimliga. Så till exempel heter det i 19:de §: »Brottmål, grofvare eller mindre, hafva ej någon lof under Konungen draga; utan han gitter visa, antingen att han ej är fulleligen deri hörd, eller att han till svarare straff är fäld, än lag säger. Brister han deri; varde derför särskildt straffad, efter ty, som hans klagan varit: och gånge sedan det straff öfver honom, som han af Hofrätten är dömd till,» och i 20 § förekommer följande bestämmelse: »Kommer någon hos Konungen med sådan klagan in att Hofrätten vrångvisligen dömt, eller att rätten är honom nekad vorden; varde han först varnad för den fara dervid är. Afstår han ej dermed, och gitter ej sin talan fulltyga, utan gillar Konungen Hofrättens utslag; varde han då tillika dömd till det straff, som närmast är till dödsstraffet».

Nu är lika säkert, att det af motionären klandrade stadgandet aldrig kommer att tillämpas, som att ingen blir särskildt straffad för det han hos Konungen klagar i brottmål och ej vinner ändring, eller att aldrig någonsin en person blifvit eller kan blifva dömd till lifstids straffarbete, derföre att han klagat hos Konungen öfver ett Hofrättens utslag, hvarigenom han blifvit dömd till exempel till 5 kronors böter, men ej gittat sin talan fulltyga; då det enda skälet hvar-

Om ändring i §§ 5 och 6 af 30 kap. Rättegångsbalken.
(Forts.)

Om ändring i före i fråga varande lagbestämmelse nu borde borttagas, eller att §§ 5 och 6 af den kunde medföra vådliga praktiska följder, sålunda icke förefinnes — stadgandet är fullkomligt betydelselöst — så torde Lag-Utskottet haft giltig anledning att icke tillstyrka bifall till motionen; och anhåller jag fördenskull, att Lag-Utskottets hemställan måtte af Kammaren godkännas.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 3.

Om afskaffande af husförhör. Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 19, i anledning af väckt motion om upphäfvande af gällande bestämmelser angående husförhörs hållande.

Uti berörda, inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 98, hade Herr *J. M. Svensson*, under förmälan att husförhören skulle vara bland de inrättningar i vårt land, hvilka väl förr i tiden uppfyllt ett viktigt ändamål, men numera blifvit öfverflödiga, föreslagit, »det Riksdagen måtte för sin del besluta, att stadgandet om husförhörs hållande skall till all kraft och verkan upphöra.»

Utskottet hade hemställt:
att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Enligt anteckning å utlåtandet, voro reservationer mot detsamma inom Utskottet anmälda dels af Herr *von Gegerfelt*, med hvilken Herr *Thomasson* instämt, och dels af Herr *Anders Persson*.

Efter föredragning af Utskottets hemställan yttrade

Herr *J. M. Svensson*: Ehuru Lag-Utskottet afstyrkt min motion, kan jag dock icke annat än vidhålla min åsigt om husförhörens obehöflighet. Jag tror för det första, att folkskolorna numera tillräckligt uppfylla det ändamål, hvartill husförhören varit afsedda, och för det andra är det min tanke, att presten har mycket annat och viktigare att göra än att resa omkring i socknen och hålla förhör och föredrag.

Lag-Utskottet har sagt, att husförhören äro nödiga för insamlande af åtskilliga uppgifter till ledning vid mantalsskrifningarne; men det får jag förklara, att åtminstone i min hemort sker icke detta vid husförhören utan å andra särskildt dertill utlysta tider, så att, hvad beträffar de befarade rubbningarne i bestående förhållanden på det borgerliga området, så tror jag man kan vara fullkomligt lugn.

Jag anser onödigt att upptaga tiden med ett upprepande af de skäl jag i min motion anfört för den önskade reformen, utan inskränker mig till att anhålla om afslag å Utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Svensén: Jag ber att få instämman i motionen, ty de s. k. husförhören hafva redan för länge sedan öfverlevvat sin tid, åtminstone i landsorten. Man säger väl, att de äro nödvändiga för förberedande af mantalsskrifningarne, men åtminstone i den ort jag tillhör är äfven detta borta, emedan husförhören hållas under sommaren, hvarföre det är nödigt att längre inemot mantalsskrifningen insamla de nödiga uppgifterna, och för öfrigt får jag säga att, enligt min tanke, folkskoleväsendet fullkomligt ersätter hvad man med de gamla husförhören åsyftat. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionärens förslag.

*Om afskaffan-
de af husför-
hör.*
(Forts.)

Herr Jöns Rundbäck: Utan att vilja förneka att husförhören på sin tid verkat mycket gagneligt till folkupplysningens befrämjande och att de på vissa orter ännu kunna göra det, tror jag mig dock känna, att de ingalunda numera äro af den betydelse som förr, och då katekesförhören, enligt mitt förmenande, äro alltför många inom vårt land, om man nemligen noggrant vill efterleva kyrkolagens och öfriga befintliga föreskrifter, så vill jag för min del sluta mig till motionärens förslag.

Mina Herrar! Vi hafva enligt kyrkolagen följande katekesförhör — och den prest, som vill efterleva kyrkolagens bud, måste hålla dem.

Enligt Kongl. Resolution den 14 September 1731 skall presten på landsbygden hålla katekesförhör *efter* predikan, och enligt 2 kap. 9 § kyrkolagen skall han hålla sådant förhör äfven *före* predikan. I städerna skall presten enligt sistnämnda lagstadgande undervisa i katekesen i ottesången vid pass en half timma. Ingen får trolofva sig, som icke kan Luthers katekes. Man skall noga pröfvas och förhöras i katekesen, om man skall uttaga lysning till äktenskap. Ingen får inflytta i eller utflytta ur en församling utan att undergå förhör i katekesen. Den ena veckan skall han läsa för den ena presten för att kunna erhålla utflyttningsbetyg, och den andra veckan måste han läsa för en annan prest, för att få inflytta i en församling. Mången kan tro, att detta är en sak, som icke kan betyda så mycket, men jag försäkrar, att, om presten verkligen vill fullgöra allt, det kan betyda ganska mycket. Jag känner personer, som af en eller annan anledning icke kunnat infinna sig hos presten, innan de flyttat ut ur församlingen, utan nödgats sedan resa tillbaka 20 à 30 mil, för att hos presten läsa i katekesen, ty han har icke velat lemna ifrån sig utflyttningsbevis, förrän han hållit med dem katekesförhör. Vidare förekomma sådana förhör vid kyrko- och biskopsvisitationer. Men det är sällan sådana inträffa. Slutligen komma dessa husförhör, som hållas i församlingen hvarje år, dock icke på sätt kyrkolagen föreskrifver, utan rotevis.

Nu säger Utskottet, att grunden för husförhören är urgammal. Men, såvidt jag känner, kan man icke spåra något stadgande om dem förr än i 1686 års kyrkolag.

I anledning af motionärens påstående, att vid husförhören äfven äldre personer examineras, säger Utskottet, att kyrkolagen dertill icke gifver någon anledning. Men Utskottet har i sådant fall illa

Om afskaffan-
de af husför-
hör.
(Forts.)

läst kyrkolagen, ty i Kongl. stadgan den 20 Mars 1735 heter det: »Vid förhören böra, likmätigt the härom redan utgångne Kongl. Förordningar, sig infinna Föräldrar, Husbönder och Matmödrar, med allt sitt Husfolk, vare sig Barn, Kiöp-svenner, Gesäller och Tjänstehjon, af hvad namn och vilkor the vara måge». Och jag vet specielt, att mångenstädes hvar och en, som bevisar husförhören, får läsa i katekesen, den gamla såväl som den unga. Likasom i några fall, att personer, som ej infunnit sig vid förhören, blifvit nekade begå nattvarden innan de läst för presten.

Vidare säger Utskottet, att öfver det icke obetydliga besvär, som husförhören förorsaka presterskapet, någon klagan från dess sida icke försports. Det tror jag icke heller. Men vill man läsa det betänkande, som 1846 års kyrkolagskomité afgifvit, kan man deraf se, att de flesta konsistorier uttalat de största betänkligheter mot dessa förhör, och professor Bergfalk, som var ledamot af komitén har ansett, att de borde alldeles försvinna.

Beräffande den omständigheten, att vid husförhören skola aflemnas åtskilliga uppgifter till ledning vid mantalsskrifningarne, får jag säga, att jag vet flera orter, der särskilda sammanträden i sockenstugor eller skolhus några dagar före mantalsskrifningarne ega rum och dervid dylika uppgifter samlas. Detta är ock alldeles nödvändigt i stora församlingar. Således utgör nämnda omständighet icke något skäl för husförhörens bibehållande, ty de nödiga anteckningarne kunna mycket väl ske vid sådana särskilda sammanträden. Att vissa officiella handlingar kallas »husförhörsböcker» och »husförhörslängder» utgör icke heller något skäl för bibehållande af dessa förhör.

Afven har Utskottet erinrat derom, att ett af särskilda komiterade år 1872 afgifvet förslag till ny kyrkolag vore på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, och hvilket förmodligen kommer att framläggas till antagande af nästa kyrkomöte. Utskottet har därför ansett det icke vara lämpligt att nu vidtaga någon partiel förändring i kyrkolagen. Men, såvidt jag tagit kännedom om detta förslag, har jag funnit, att de flesta af de af mig omtalade förhör blifvit bibehållna. Men jag anser, att en sådan mångsidig och mångartad katekesläsning icke kan vara gagnelig, ty vore den det, så skulle icke så många villfarelser i religiösa frågor existera, som vi i dag under diskussionen i ett annat ämne hört omtalas.

Sedermera skola vi eftersinna, hvarför husförhören numera utan olägenhet kunna tagas bort. Likaså nödvändiga och nyttiga som de förut på sin tid varit, likaså öfverflödiga anser jag dem nu vara, ty presterne kunna numera på många sätt och vid många tillfällen utom vid husförhören sammanträffa med sina åhörare.

Vi hafva numera dessutom folkskolorna, der alla barn skola gå från 7 till 15 års ålder och som intet barn i hela Sveriges rike får försumma att besöka ordentligt, innan det får gå till nattvarden och hvilka gjort att husförhören numera mistat sin förra betydelse att lära folk läsa innantill.

Vidare hafva vi nattvardsskolorna, hvilka på den tid, då kyrkolagen skrefs, vore utan all betydelse. Jag minnes ännu den tid,

då de, som konfirmerades, vanligen endast voro tre eller sex gånger dessförinnan hos presten, hvaremot läsbarne nu vanligen få gå i nattvardsskolan hela året om och i många församlingar till och med i två år, då de första året endast äro åhörare och först året efter anmälas till konfirmation. Med en sådan grundlig undervisning uti kristendomens hufvudstycken, som nu meddelas, anser jag, att vi böra kunna slippa vara skolpojkar hela lifvet igenom.

*Om afskaffan-
de af husför-
hör.
(Forts.)*

Jag vet icke om I, mine Herrar, plägen gå på husförhör och veten huru der går till, men det kan jag försäkra eder, att författningen, att presten skall taga fram den ena efter den andra, utan afseende på person, äfven mångestädes tillämpas.

Jag har icke sagt något ondt om husförhören i och för sig, utan har endast antydt huru de faktiska förhållandena äro och att husförhören, sedan man numera inskränkt katekesläsningen i afsigt, ej äro behöfliga.

Riksdagen har nemligen genom sin påtryckning lyckats få bort utanläsningen af stora katekesen. Sedan kyrkomötet flitigt arbetat på en ny katekes, torde ock i sammanhang dermed det äfven vara rätta tiden att inskränka dessa katekesförhör, som numera icke tjena till något.

På grund af hvad jag nu tagit mig friheten att andraga och, då jag icke finner, att Lag-Utskottet gifvit några giltiga skäl för sitt afstyrkande af husförhörens borttagande, förenar jag mig med motionären, och jag gör detta så mycket hellre, som jag anser att Riksdagen i denna fråga bör uttala sin åsigt, innan kyrkomötet sammanträder.

Man skall icke heller tro, att Högsta Domstolen skall göra någon inskränkning uti katekesförhören, ty dess granskning af den nya kyrkolag vi snart hafva att emotse, kommer icke att sträcka sig längre än till det rent formella.

Herr Jonas Peter Nilsson: Sedan Rundbäck så grundligt redogjort för sina betänkligheter mot Utskottets förslag, hvilka jag delar, har jag icke något vidare att tillägga, utan instämmer med honom och yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Ivar Månsson: Beträffande dessa husförhörs hållande, hvarom nu är fråga, hyser jag samma åsigt som flere föregående talare, nemligen att de numera äro hvarken behöfliga eller tidsenliga.

Enligt min tanke beror det dock uteslutande på församlingarne sjelfva, om de vilja hafva dem qvar eller ej, ty om kyrkolagen eller de för husförhören gällande författningarne strängt tillämpas, tror jag att presterne sjelfva snart skola ledsna vid att hålla husförhör.

Det inträffade i den församling, jag tillhör, att presten behagade kommendera hop en stor bys folkmängd på ett litet ställe, der de måste packa sig tillsammans på ett ganska obehagligt sätt i en liten trång stuga och detta, ehuru man begärt att förhöret skulle hållas antingen i skolhuset eller på någon annan lämplig lokal.

Om afskaffan-
de af husför-
hör.
(Forts.)

Klagomål häröfver anmälades sedermera hos Kongl. Maj:t, som gaf de klagande rätt och förklarade, att presten vid förhörs hållande icke hade rättighet att tillkalla flere personer än de till huset eller gården hörande, det vill säga med andra ord, att presten vid husförhören skulle gå från gård till gård. Tillämpas detta stadgande, tror jag icke att presterne skola vara så måna om att hålla husförhör, synnerligast icke i orter, der gårdarne ligga långt från hvarandra; åtminstone hafva husförhören hos oss numera märkbart aftagit.

På grund af den erfarenhet jag har, tror jag sålunda att, om församlingarne blott vilja tillämpa de stadganden som finnas, förhören alltmör och mer skola aftyna och försvinna. Det är således efter min tanke icke nödvändigt att bifalla motionärens förslag.

Herr Rundgren: Utan tvifvel skulle det hos det stora flertalet af landets invånare väcka mindre angenäma känslor, om Andra Kammaren skulle uttala såsom sin mening att husförhören böra borttagas. Ja, det skulle säkerligen väcka missnöje, ty det förhåller sig nog inom andra delar af landet så som inom det område, der jag lefver, nemligen i Wermland och Dalsland. Der hållas dessa husförhör i kär hägkomst hos folket, så att de af detsamma allmänt och talrikt besökas. Till de upplysningar, som vid prestmöten sökas och erhållas, hörer äfven den, huruvida husförhören flitigt beviljas; och vid förlidet års prestmöte hette det från alla församlingar i dessa vidsträckta bygder, att husförhören öfverallt talrikt samt med välvilja och kärlek besökas. Jag torde således hafva goda skäl för det antagande, att en opinion från Andra Kammaren i motsatt syfte skulle åtminstone väcka förundran i den delen af landet.

Den anmärkning, som blifvit gjord mot dessa husförhör, att de skulle inskränka sig till blotta katekesförhör, torde väl böra anses mera såsom följd af en gammal tradition från gamla tider än ett uttalande, grundadt på nu bestående förhållanden. Likasom det var en tid, då kristendomsundervisningen i folkskolorna egentligen icke var något annat än en katekesutanläsning, så var äfven tillföre förhållandet vid husförhören. Men om man ock måste erkänna, att brister kunna finnas i afseende på undervisningen i folkskolan, så böra vi dock erkänna, att en stor förändring till det bättre numera inträdt. Sammaledes ock med husförhören, om hvilka man icke vidare kan säga att de äro allenast katekesförhör. Tvärtom har det visat sig i Carlstads stift en må hända alltför stor benägenhet att förvandla husförhören till ett slags andaktsöfningar, der presten är den ende talaren. Utan tvifvel ligger dock den rätta uppfattningen af saken i att gå medelvägen mellan dessa båda sätt att hålla husförhören. Afsigten med husförhören kan icke vara någon annan än den, att presten, som söndag efter söndag har skyldighet att förkunna ordet för sin församling, skall hafva tillfälle ställa sig i vaxelverkan med församlingens medlemmar. Vi kommo ju på förmiddagen öfverens derom att det är genom lära och undervisning, som man skall försöka att motverka de villomeningar, som kunna uppkomma i församlingen. Det är då klart, att ett af de verksammaste medlen här-

till bör vara just det tillfälle, som lagen föreskrifver för presten att komma i närmare beröring med församlingen. Vi hafva ock vid denna riksdag beslutat att inrätta s. k. fortsättningsskolor, d. v. s. folkskolor för barn, hvilka slutat i den egentliga folkskolan. Vi kunna ju betrakta husförhören såsom ett slags fortsättningsskolor, fastän undervisningen sker derstädes på ett annat sätt. Utan tvifvel är mycket af det religiösa lifvet, som finnes hos det svenska folket, mer eller mindre en frukt af den religionsundervisning, som är afsedd att vinnas med husförhören.

För öfrigt vill jag icke yttra mig vidare i frågan, utan endast tillägga, att jag anser Lag-Utskottet hafva på ett synnerligen tillfredsställande sätt anfört de skäl, som föranledt detsamma att icke tillstyrka afskaffandet af dessa viktiga husförhör. Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets hemställan.

Herr Lind: Ehuru föreliggande motion, angående husförhörens upphörande, nästan af alla ledamöterna i Lag-Utskottet från denna Kammare blifvit afstyrkt och ehuru jag väl har kännedom om huru svårt det skulle vara att få ett beslut fattadt i enlighet med motionen och emot Utskottet, så kan jag likväl icke underlåta att begagna tillfället att uttrycka min åsigt, dels om motionen dels om den motivering Lag-Utskottet, hvars insigt i lagfrågor ingen och allra minst jag vågar bestrida, har lemnat. Utskottet har likväl en ännu större förtjenst, om man så får kalla den. Med berömvärdt nit söker den att qväfva hvarje yttring i den ringaste frisinnaede rigtning, som låter märka sig inom lagstiftningen, och må hända det då i sin ädla ifver att qväfva, enligt min åsigt, goda förslag, i sina motiveringar begagnar vapen, som icke höra till de allra skarpaste och bästa. I sin motivering, om man ens med detta namn kan kalla den lilla utredning, som Utskottet bestått motionären, framhåller Utskottet, såsom ett synnerligt viktigt skäl för husförhörens bibehållande, att de äro *urgamla*. Skulle det således vara ett skäl, så måtte det väl vara för motionärens sak och icke för husförhörens bibehållande.

»Hvad förmultnadt är skall ramlä», säger Tegnér, fastän jag har hört af en bekant, att det hade han skrivit innan han blef biskop. Hade han skrivit en sådan vers sedan han blef biskop, så hade det varit ändå märkvärdigare, men derom vet jag intet. Ett vet jag dock, att, om Lag-Utskottet skulle slå sig på att skriva vers — hvilket jag visst icke betviflar att det kan — så skulle den komma att lyda så: »hvad urgammalt är skall bestå». Men jag, som icke är så der poetisk, fruktar att det gamla ruttnar om det får fortfara för länge. Utskottets kärlek för det urgamla kan jag icke gilla såsom skäl för att afslå motionen.

Det nästa skälet tyckes mig vara ännu sämre. Utskottet betviflar, att allmänna meningen är för en sådan åtgärd. Jag frågar det ärade Utskottet: har det blifvit tillsatt för att döma öfver saker, sådana de verkligen äro, eller har det blott att rätta sig efter hvad det förmodar vara den allmänna meningen? Jag kan åtminstone försäkra Utskottet, att hos en större del af befolkningen inom den

Om afskaffan-
de af husför-
hör.
(Forts.)

valkrets jag tillhör, ega husförhören alldeles inga sympatier, utan tvärtom. Det samma har jag hört från många håll. Den andliga uppbyggelse husförhören gifva uppväges icke af de stora olägenheter, som dessa matmöten, som jag snarare vill kalla dem, ty nog är kroppens spis der den förnämsta, medföra.

Nog skulle väl pastor också kunna lära känna sina församlingsbor, utan att resa omkring så der en gång om året, och om pastor vill resa omkring i sitt pastorat, för att lära känna folket, så försäkrar jag att han är mera välkommen vid andra tillfällen, än då han infinnet sig för att hålla husförhör. Utskottet påstår, att examinerandet af äldre personer icke föränledes af något lagstadgande och likväl säger Utskottet att 1686 års kyrkolag 24 kap. 22 § innehåller, »att presten skall undervisa de gamla om de frågor han vill dem i kyrkan föreställa», så att det skälet var just icke dräpande från Utskottets sida.

Så kommer Utskottet med det skäl, att presterskapet icke klagat. När har man någonsin hört en klass klaga öfver ett arbete, som i deras händer lägger en så stor makt. Åtminstone icke presterna. Läger man härtill de feta kalasen, så tror jag icke att någon förnuftig människa förundrar sig öfver att presterna icke klagat. Skulle förhören upphöra, så mistade ju presterne en del af sitt inflytande och de goda husförhörmiddagarne.

Hvad husförhörsboken beträffar, så kan den ju lika väl ersättas af något annat, t. ex. anteckningar, som göras vid pågående mantalskrifning. Jag vill visst icke påstå, att detta sätt vore det enda, men så mycket tror jag mig dock våga påstå, att så viktiga äro väl icke husförhören för den borgerliga ordningen, att de icke kunna ersättas.

Slutligen säger Utskottet, att vi skola vänta på den nya kyrkolagen; ja nog lära vi då få vänta, och det kanske länge nog, men om äfven i lagstiftningen skall — såsom Utskottets åsigt synes vara — anses gälla det gamla ordspråket »att den väntar icke för länge som väntar på något godt», då erkänner jag, att jag icke rätt förmår uppfatta lagstiftningens ändamål. För min del hade jag eljest trott, att man borde antaga hvad som vore rätt, utan att behöfva vänta på något annat. Föreligga skäl för husförhörens upphäfvande, då anser jag den omständigheten, att vi möjligen i en aflägsen framtid kunna hafva att förvänta ett förslag, som går i annan riktning, icke böra tillerkännas någon afgörande betydelse.

Till sist ber jag att få säga, att jag icke tror, att dessa husförhör äro till någon synnerlig nytta. Der läser folket endast genom katekesen och rabblar upp en utanlexa för presten, som också längtar att det måtte bli slut så fort som möjligt. Har människan en sann gudsfuktan, så behöfver hon icke förhöras, och har hon den icke, så lär hon nog icke blifva något bättre af att offentligen förhöras. Men deremot lägga dessa husförhör i händerna på presten en makt, som jag icke kan gilla; gamla, redbara personer måste der låta sig förhöras, och mången gång få de stå såsom skolgossar inför unga pojkar, som nyss fått kappan. Det är icke så särdeles många år sedan det inträffade, att en hemmansegare i en församling, icke särdeles

af lägsen från den jag tillhör, hade en son som nödvändigt ville läsa till prest, och föräldrarne gäfvö honom medel, så att han fick studera, och han blef verkligen prest. Han blef snart adjunkt i församlingen, der föräldrarne ännu bodde; och vid ett husförhör kallade han fram sina föräldrar för att förhöra dem, men fick då af sin far det uppbyggeliga svaret: »äh, vet hut, pojke, det är jag som lärt dig läsa».

*Om afskaffan-
de af husför-
hör.
(Forts.)*

Jag tror dessutom att svenska folket numera kan få anses ha nått myndighetsålder i detta hänseende och kunde slippa från det obehag, som det alltid ligger i tvånget att stå under prestens förmynderskap, hvilket är det tyngsta af alla. Jag anser att det skulle vara denna Kammare värdigt att icke vidare fästa sig vid Lag-Utskottets utnötta skäl, utan nu afslå det föreliggande betänkandet och bifalla motionärens förslag; hvarom jag nu tar mig friheten framställa yrkande.

Herr Gustaf Jonsson: Nog kan man tala om olika erfarenhet i afseende på nyttan af dessa husförhör, men för min del tror jag, att det beror mest på huru de af presterskapet skötas. Åtminstone är min erfarenhet den, att der presterkapet med andlig lifaktighet och allvar fullgör sin pligt, så hafva dessa husförhör haft mycket bättre och kraftigare verkan än mängen predikan. Presten kommer der i mycket innerligare beröring med sin församling än då han står på predikstolen. Han kan vid ett husförhör till besvarande framställa sådana grundfrågor, att han får en rätt kändedom om sina församlingsbors kristendomskunskap, och en del af församlingsborna i sin ordning kunna äfven vid dessa tillfällen få upplysningar, som de eljest icke brytt sig om att förskaffa sig, ty vid förhöret är dock ett tillfälle att genom frågor och svar befrämja förståndsupplysning för en sann kristendomskunskap, förenad med en stadgad bekännelsetrohet af religionens sanningar.

Jag tror icke att man har rätt att så lösligt behandla en inrättning, som hos vårt folk än står i så högt anseende, ty för min del är jag fullt öfvertygad, att en stor del af svenska folket anser dessa husförhör ännu väl uppfylla sitt ursprungliga goda ändamål och icke önskar att vi skola afskaffa denna gamla institution, som jag och många med mig anse vara mycket maktpåliggande i religiöst hänseende, för så vidt vederbörande presterskap med nit och allvar fullgör sin pligt; om den är högkyrklig är en sak som jag nu inte fäster mig vid, utan tror att den därför icke bör vara förkastlig. Man gör därför, enligt min tanke, mycket orätt uti att på det sätt som här skett skymfa en institution, som våra förfäder varit så högeligen intresserade för och satt så mycket värde på.

Jag vill åtminstone för min del icke vara med om något sådant som motionären föreslagit, utan yrkar bifall till Utskottets afstyrkande förslag.

Häruti instämde Herrar *Åke Andersson, Pehr Nilsson* i Vittjerf, *Lasse Jönsson* och *Pehr Larsson*.

Om afskaf-
fande af
husförhör.
(Forts.)

Herr Anders Persson: Eftersom jag antecknat mig såsom reservant emot Utskottets beslut i denna fråga, skall jag be att få angifva mina skäl dertill. Det är icke så mycket nu gällande lags stadganden i fråga, som kommit mig att hysa en från Utskottets afvikande åsigt, som icke dess mera de motiv, hvilka Utskottet anfört för sitt afstyrkande af motionärens förslag. Utskottet synes betrakta husförhören såsom i det närmaste oundgängliga. För min del tror jag att den tid funnits, då husförhören varit både nyttiga och verkligen välgörande, men att denna tid numera är förbi. Åtminstone hafva de i den trakt, der jag är hemma, på de senare tiderna hvarken varit bevistade af annat än ett fåtal af församlingens medlemmar, ej heller omfattade med det intresse, som förut kommit dem till del. Utskottet säger, att kyrkolagen icke gifver någon anledning till att något examinerande, hvad äldre personer angår, skulle förekomma vid husförhören. Detta kan jag icke fatta annat än såsom en inkonsequens af Utskottet, då Utskottet kort förut anfört 22 § i 24 kap. af Kyrkolagen, der det, ibland annat, heter: »Vid sådana tillfällen» — d. v. s. vid husförhören — »skall han (kyrkoherden) ock undervisa the gamla om the frågor, han vill them i kyrkan föreställa, på thet the måge vara beredde på tjenlige svar och föregå ungdomen med goda exempel.» Att de skola vara beredde på tjenliga svar utvisar väl att något examinerande skall ske, ty eljest vet jag icke hvad med detta stadgande åsyftas. För öfrigt har folkskolebildningen på de senare åren uppnått en sådan utveckling, att endast af detta skäl den vid husförhören förekommande examineringen torde vara alldeles obehöflig. Hvad som emellertid utgjort hufvudsakliga skälet till att jag reserverat mig emot Utskottets beslut är det, att jag anser att Kammaren, om den bifaller Utskottets hemställan med den motivering, som föreligger, derigenom, om jag så får säga, gifver på hand att, enligt dess åsigt, husförhören äro oundgängliga. Efter kyrkolagskomiténs förslag skulle kyrkoherden årligen kalla församlingens medlemmar, fördelade i rotar eller läslag, för att med dem hålla förhör öfver deras kristendomskunskap. Då detta förslag en gång förekommer till afgörande, fruktar jag att, om Kammaren nu förklarar sig anse husförhören oundgängliga, detta blir en anledning för regeringen att fordra det Kammaren, i konsekvens med denna sin uttalade åsigt, skall antaga detta förslag, enligt hvilket det icke är tillräckligt, att kyrkoherden, på sätt nu är stadgadt, har rätt att besöka sina församlingsmedlemmar i husen för att utröna deras kristendomskunskap, utan han äfven kan sammankalla dem rotvis och underkasta dem en slags examen. Något sådant kan jag för min del icke vara med om, och det är för att om möjligt förekomma detsamma, som jag nu anser att Kammaren icke bör bifalla Utskottets betänkande, på det att den dermed icke må anses hafva på förhand på sätt och vis lemnat sitt godkännande åt hvad kyrkolagskomitén i nämnda hänseende föreslagit. Jag yrkar således att Kammaren måtte afslå Utskottets hemställan och såsom en opinionsyttring i ämnet lemna sitt bifall till motionärens förslag.

Herr Jonas Jonasson i Gullaboås: I den trakt jag tillhör har jag aldrig hört några klagomål öfver dessa husförhör; och för min del är jag öfvertygad om, att de äro både lämpliga och nödvändiga. Så länge man derföre icke har något annat att sätta i stället — och det torde icke blifva lätt att komma fram med något som är bättre — så lära vi väl få behålla husförhören, ty husförhören hafva intet ondt gjort, utan tvärt om verkat mycket fördelaktigt i sedlighetens intresse; och det umgänge, som församlingslärarne komma i tillfälle att hafva med folket vid husförhören, verkar förtroende för lärarne. På denna grund yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

*Om afskaf-
fande af
husförhör.
(Forts.)*

Grefve Sparre: Det högljudda bifall, som nyss kom ledamoten från Norra Möre och Stranda till del, var, synes mig, ett tillräckligt tydligt svar på den kria, hopskrifven i någon vrå af fäderneslandet, vi för en stund sedan hörde uppläsas. Deri talades om frisinnade tänkesätt; men då dessa gå ut på att håna våra religiösa institutioner, synas de mig alldeles icke vara på sin plats; och det var derföre med särdeles stor glädje och stolthet, som jag hörde det bifall, hvarmed Herr Gustaf Jonssons anförande helsades, och det tydliga ogillande af Herr Linds anförande, Kammaren genom detta sitt bifall gaf till känna. Om på något ställe husförhören skulle hafva förlorat sitt anseende, beklagar jag det. Dertill kunna skälen vara ganska många; till äfventyrs har presterskapet icke uppfyllt sitt kall såsom sig bort; till äfventyrs kunna andra orsaker dertill bidraga. Men om institutionen är urgammal, finner jag deri icke någon anledning att säga, det husförhören derföre skola borttagas. Det tillfälle till beröring i smärre kretsar mellan skolasörjaren och församlingens medlemmar, som derigenom lemnas, kan jag icke finna böra verka annat än välgörande.

Vi hafva på förmiddagen talat om de sekteriska rörelser, som för närvarande pågå inom vårt land; vi hafva talat om den frihet, som sedan någon tid i motsats mot det gamla tvånget i religiöst hänseende gjort sig gällande i vårt fädernesland. Vi kunna vara stolta deröfver. Ur denna frihet och denna fria forskning måste sanningen framträda. Men vilja vi en sådan fri forskning, böra vi å andra sidan se till, att religionens och ordets tjenare komma i tillfälle att så ofta som möjligt sätta sig i beröring med folket. Och de tillfällen som dertill lemnas genom husförhören böra vi minst borttaga uti en tidpunkt, sådan som denna, då religiösa rörelser onekligen pågå inom församlingarnes lägre regioner. Om den värde representanten från Bohuslän, som här uppräknade en mängd tillfällen då förhör hållas i katekesen, ville väcka motion om borttagande af åtskilliga af dessa tillfällen, skall jag för min del icke hafva något deremot. Men detta kommer förmodligen att ske i sammanhang med den omarbetning af kyrkolagstiftningen, som nu pågår. Nu är det endast fråga om huru vida man skall förkasta dessa i lag påbudna sammankomster emellan församlingens kyrkoherde och dess medlemmar. Jag för min del är icke benägen dertill. Inom det län, jag tillhör och om hvars förhållanden jag eger noggrann

Om afskaf-
fande af
husförhör.
(Forts.)

kännedom, har jag alldeles icke försport något missnöje med dessa sammanträden, utan tvärt om, i allmänhet åtminstone, belåtenhet.

Jag vill icke inlåta mig i något närmare besvarande af de pikanta yttranden, som här blifvit i frågan afgifna. Jag anser tillfället dertill mindre väl valdt, helst som jag tror att Utskottet godt kan stå till svars med hvad det sagt. Och jag ber Herrarne än en gång genomläsa det kyrkolagens bud, som här i betänkandet står citeradt, för att finna om detta gifver kyrkoherdarne någon egentlig anledning att examinera de äldre inom församlingarne. Jag tror sålunda att betänkandet kan, sådant det är, godkännas; och jag anhåller därför om bifall till detsamma.

Herr *Håkansson* förenade sig med Grefve Sparre.

Herr Lyth: Jag har begärt ordet egentligen för att få protestera mot de missbruk af husförhören, som jag hört innästlat sig i åtskilliga delar af landet. En sådan protest är redan gjord af min ärade vän till venster och den siste talaren, hvarföre jag således skulle kunna helt och hållet afstå från ordet. Jag vill endast tillägga, att missbruket af en god sak upphäfver icke dess nytta, och hvad beträffar förhållandet i detta afseende på den ort, jag representerar, äro åsigtorna om husförhören i allmänhet helt annorlunda, än hvad händelsen lär vara i Bohuslän. På min ort medföra dessa sammankomster mycken uppbyggelse och tillfälle för pastor i församlingen att erhålla kännedom om sina åhörarens kunskaper i religiösa ämnen. Jag tror därför icke att de böra helt och hållet borttagas, ehuru jag gerna skulle önska en förändring uti den i ämnet nu gällande lagstiftningen, i synnerhet i den rigtning, som den nya kyrkolagskomitén föreslagit, nemligen att husförhören, i stället för att hållas i husen, skulle hållas i skolsalarne. Detta är emellertid en sak, som först vid kyrkomötet bör utgöra föremål för öfverläggning. För närvarande har jag ingen annan önskan än bifall till Utskottets ganska välbetänkta utlåtande.

Herr Johan Erik Johansson: Jag har begärt ordet endast för att instämna med Herr Lyth och gifva till känna, att jag icke haft samma sorgliga erfarenhet om husförhören som Herr Lind. Om också husförhören numera, sedan vi erhållit folkskolor, icke skulle vara lika nödvändiga som fordom, så kan jag likväl icke vara med om att helt och hållet borttaga dem, då jag tror, att de befordra allt godt, som dermed är afsedt; och jag anhåller för den skull om bifall till Utskottets förslag.

I detta yttrande instämde Herrar *Liss Olof Larsson* och *Bäckström*.

Herr Torpadie: Som jag af ett tillfälligt illamående var förhindrad att närvara i Lag-Utskottet, då ifrågavarande betänkande justerades, kom jag icke i tillfälle att, såsom jag hade ernat, i en reservation uttrycka min mening. Den hade i korthet kommit att

*Om afskaf-
fande af
husförhör.
(Forts.)*

lyda så, att då de ursprungliga stadgandena om husförhör framkallat åtskilliga kamerala författningar, i hvilka alla dessa husförhör förut-sätts, anser jag det vara alldeles omöjligt att utan ändring i dessa författningar borttaga husförhören. Ensamt på denna grund hade jag velat afstyrka den ifrågavarande motionen. Skulle jag inlåta mig på bedömande af sjelfva saken, komme jag tvifvelsutan till samma resultat som de, hvilka fortfarande vilja bibehålla dessa husförhör, sedan det visat sig ej mindre af den diskussion, som i frågan fördes inom Lag-Utskottet, än äfven af den öfverläggning, som nu inom Kammaren egt rum, att husförhören visserligen på många ställen urartat, men på många andra åter ännu äro af icke ringa betydelse. Under sådana förhållanden tror jag icke det vara att handla klokt, om man borttoge något, som säkert i många lands-ändar är, såsom Herr Gustaf Jonsson yttrade, ett kärt arf från fäderna. Huru jag således än ser saken, kan jag icke komma till annat slut än det, hvori Lag-Utskottet stannat, och till hvilket jag äfven påyrkar bifall.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det Herr Talmannen gifvit propositionen å de yrkanden, som förekommit, blef Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 4.

Förekom till behandling Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, angående tullbevillningen.

Sedan Kongl. Maj:t, som genom nådigt heslut den 29 September 1876 åt särskilde komiterade uppdragit att verkställa revision af nu gällande tulltaxa, genom nådig remiss den 24 November samma år anbefalt bemålde komiterade att, så snart sig göra låte, afgifva förslag till de förändringar af grunderna för tullbehandling af och tullsatserna å artikeln papper, som komitéen kunde anse vara af omständigheterna påkallade; samt komitéen med föranledande häraf inkommit med underdånigt förslag till förändrad lydelse af så väl rubriken »Papper» som vissa andra bestämmelser i nuvarande tull-taxa, hvilka enligt komitéens åsigt borde samtidigt med stadgandena angående papper undergå förändring, så, och efter det jemväl af femte svenska publicistmötet utsedde delegerade till Kongl. Maj:t ingifvit underdånig framställning angående ändring i gällande tullbestämmelser för åtskilliga slag af papper, hade Kongl. Maj:t till Riksdagen öfverlemnad nådig proposition (N:o 37) angående förändring i tullsatserna å papper med flera ämnen.

I anledning af berörda nådiga proposition hade Utskottet hemställt i

Punkten 1.

*Angående
tull å papper.*

att rubriken »Papper» måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Angående tull
å papper.
(Forts.)

»Papper:

kardus-, makulatur- och annat groft, till skrifning, ritning eller tryckning ej tjenligt, samt polér- eller smergel-	fritt.
förgylt, försilfradt eller annorlunda än i massan färgadt, äfvensom papper i förening med bomulls- eller linneväfnad	1 skålp. 6 öre.
alla andra slag, derunder inbegripet linieradt papper	1 skålp. 3 öre.»

Sedan föredragning skett af denna hemställan, mot hvilken Herr J. F. Fredricson inom Utskottet reserverat sig, anförde

Herr Werner Ericson: Då jag nu fått ordet, ber jag att i förbigående få vidröra ett ämne utom föredragningslistan. Jag har icke justerat uppfattningen till protokollet af mitt yttrande vid remissen af den Kongl. statsverkspropositionen, emedan jag af ett tillfälligt vistande utom hufvudstaden icke dertill fick tillfälle. Nu är förhållandet emellertid det, att jag har valet emellan att antingen helt och hållet omskrifva mina anföranden eller ock låta i protokollet för min räkning qvarstå en hop besynnerligheter i anledning deraf att jag, efter hvad det uppgifvits, lär tala på samma gång så lågmäldt och så hastigt, att mina yttranden icke annat än fragmentariskt kunna af protokollföränderna uppfattas. Jag får därför tillkännagifva, att jag ej hädanefter ämnar justera uppfattningen till protokollet af något mitt yttrande, och har jag till detta tillkännagifvande så mycket större skäl, som jag icke befinner mig i sådan ställning, att jag, i likhet med en högt aktad talare inom Kammaren, kan för hvarje gång särskildt besvara Kammaren med tillkännagifvandet, att »den skriftliga uppfattningen af detta mitt yttrande kommer icke att af mig justeras».

Efter denna anmärkning öfvergår jag genast till saken och anhåller, att Kammaren en liten stund behagade skänka sin uppmärksamhet åt den föreliggande frågan. Skulle jag komma att blifva något lång och nödgas ingå i specialiteter samt således ej komma att blifva så intressant, så hoppas jag om öfverseende därför, då det gäller en fråga, som i allmänhet plägar ådraga sig representanternes uppmärksamhet och med hvars behandling Första Kammaren under hela förmiddagen varit sysselsatt. Jag skall försöka att af komiterades utlåtande och chefens för Finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet utdraga hvad som erfordras för att framställa saken så redigt, att äfven den, som icke har speciel kannedom om denna industri, kan klart och tydligt uppfatta hvarom frågan rör sig.

Komitén börjar i sin argumentation mot bibehållande af den tull, som nu finnes på papper, med att anföra några hufvudgrundsatser, som i national-ekonomiska frågor utgöra, om jag så får säga, olikheten emellan frihandel och protektionismen. Komitén börjar nemligen med dessa två hufvudgrundsatser, att hvad en person tillverkar icke bör understödjas af afgifter af andra, d. v. s. utgöra föremål för förbrukarens beskattande.

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Vidare säger komitén, att erfarenheten i detta afseende visat, så väl i allmänhet som specielt i afseende på denna industri, att borttagande eller nedsättning af tullen icke för industrien medfört någon skada, utan tvärtom. Jag vill nu icke inlåta mig på att diskutera frågan om företrädet emellan frihandel och protektionism. Jag har alltid erkänt mig vara frihandlare, och det är jag också, oaktadt jag är delegare i pappersbruk och såsom sådan vet att dessa icke bära sig, utan att bruksdelegarne i stället derpå förlora mycket penningar. Hafven I, mine Herrar, således smak för att borttaga tullen på papper, så gören det, men afschaffen då också på samma gång alla öfriga tullar.

1874 års Bevillnings-Utskott framhöll, huru som artikeln papper, såsom en nödighetsvara ej blott för alla grenar af näringslivet utan ock för, snart sagdt, hvarje enskild, borde, så vidt ske kunde, från tullbeskattning befrias. Denna åsigt har komitén sedermera framhållit såsom en af sina hufvudgrundsatser. Ja, det är klart, att man bör afskaffa tullen å papper, för så vidt den inhemska tillverkningen deraf, vare sig i kvantitativt eller kvalitativt hänseende, icke är tillräckligt. I sitt anförande till statsrådsprotokollet yttrade Herr Finansministern, att han vill understödja en industri, hvilken, såsom förhållandet vore med tryckeri-industrien, vore af så stor vikt och betydelse för folket, i följd hvaraf den allmänna bildningen ock fordrade, att vederbörande så mycket som möjligt underlättade allt som för kunskapers spridande vore erforderligt. Af detta skäl har Herr Finansministern tillstyrkt Kongl. Maj:t att föreslå Riksdagen att antaga den förändring i tullsatserna å papper, hvarom den Kongl. propositionen närmare omförmåler. Vigten af detta Herr Finansministerns hufvudargument är emellertid, så synes det mig åtminstone, alldeles förfelad genom den föreslagna åtgärden att höja tullen på tryckpapper från den nu varande, eller 2 öre per skålpund, till 3 öre per skålpund. Ty det är alldeles uppenbart, att den mängd af tryckta skrifter, som nu till mycket låga pris sprids i landet, skall fördyras i den mån tullen å tryckpapperet ökas. Detta argument duger således icke.

Såsom ett ytterligare skäl för nedsättningen af tullen på papper anförde komiterade på sidan 18 följande: »att, oaktadt den betydliga nedsättning af införseltullen å olika slag papper, som i sammanhang med handelstraktaten med Frankrike vidtogs, den svenska pappers-tillverkningen, så till myckenhet som värde, sedermera varit i ständig och stark tillväxt, likasom att utförseln allt jemt stigit och öfverstigit införseln, ehuru denna senare i synnerhet under de sista åren 1873—1875 betydligt tilltagit.» Så är dock icke förhållandet. Och förra gången frågan förevar, d. v. s. då tullen å tryckpapper nedsattes från 4 till 2 öre, tillät jag mig göra anmärkningar i anledning af hvad Bevillnings-Utskottets ordförande härom yttrat och hvad som i tidningsartiklar förekommit, att detta hade med saken ingenting att göra.

Allt papper som exporteras tillverkas förnämligast vid Rosendals pappersbruk — jag talar här icke om sådana bruk som skicka ut endast några centner papper — och det är s. k. groft papper.

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Skrifpapper, postpapper och finare tryckpapper måste deremot importeras. Här om säga komiterade följande: »Af jemförelsen emellan den inhemska tillverkningen samt in- och utförelsen framgår vidare såsom synnerligen beaktansvärda omständigheter, att pappersförbrukningen inom landet jemväl befunnit sig i stark tillväxt och att den inhemska tillverkningen i allmänhet minst tillfredsställt behovet af sådana pappersslag, för hvilka högsta tullskyddet varit medgifvet.»

En stor export är således icke något bevis på, att tullnedsättning bidrager till industriens utveckling.

Vidare har man såsom skäl för nedsättningen af tullen på papper framhållit den omständigheten, att genom den deraf uppkommande konkurrensen skulle tillverkarne tvingas att följa med sin tid och skaffa sig bättre maskiner och dylikt, derigenom industrien skulle förkofras. Den åsigten kan nog vara riktig i och för sig, men den är dock icke tillämplig i detta fall, ty de svenska pappersbruket stå på samma höjd, som de utländska, och äro i vissa fall till och med bättre än dessa. Våra pappersbruk äro också med särdeles stor omsorg anlagda, vi hafva nya goda maskiner, och vi hafva i afseende på tillverkningssättet tillgodogjort oss de nyaste förbättringar och metoder, och jag vågar således påstå, att vi tillverka lika god vara som utländingen, hvadan detta skäl kan kallas förfallet. Hvad beträffar påståendet att i synnerhet den inhemska tillverkningen af bättre tryckpapper samt skrif- och postpapper icke borde utsättas för konkurrens, utan tvärtom så mycket som möjligt skyddas genom införseltull och detta af det skäl, att denna tillverkning icke tillfredsställt landets behof af sådana pappersslag som de ofvan nämnda, ber jag att få upprepa hvad jag förut sagt, nemligen att våra fabriker kunna såväl kvalitativt som kvantitativt fylla behovet, men att det är en annan omständighet, som gör, att det icke blifvit på denna väg tillgodosedt. Dessa slag af papper kunna nemligen icke med fördel tillverkas inom landet, ty om någon af våra fabrikanter skulle slå sig på att tillverka sådana dyrare papperssorter och för sådant ändamål förse sig med dertill erforderliga maskiner, hvilka äro mycket dyra, så skulle han på 24 timmar kunna tillverka så mycket papper, att detta strömmade öfver hela den svenska pappersmarknaden, och fabrikanten skulle således blifva i förlägenhet om hvar han skulle afyttra tillverkningen för den öfriga tiden af året.

Med dessa anmärkningar mot de urgrunder, som komiterade anført till försvar för sitt utlåtande, har jag velat göra klart för Herrarne, att dessa urgrunder icke äro här tillämpliga, då nu endast är fråga om, huru vida man i nedsättning af tullen å i frågavarande artikel skall gå längre eller kortare väg. Detta skall nu uteslutande bedömas, och allt det andra är derföre tomt prat.

Såsom ett bevis på det förmånliga inflytande, konkurrensen med utlandet haft på vår papperstillverkning, säga komiterade: »Den svenska papperstillverkningen har härigenom mer och mer inslagit på en väg, som erbjuder den en stor marknad i utlandet, der man ock visat sig kunna utan allt skydd uppträda i täflan.» Under diskussionen i denna Kammare har vid flera tillfällen förekommit ett

uttryck, hvilket jag tager mig friheten att använda med anledning af komiterades ofvan intagna påstående. Det lyder sålunda: »Hur vet han det»? Det är visserligen sant, att det i allmänhet är aktiebolag, som ega pappersfabriker, och att det kan vara svårt att få reda på huru deras affärer stå, och att man derföre kan förmoda att de äro goda. Jag är dock sjelf delegare i ett pappersbruk, borde derföre hafva reda på förhållandet, och jag kan försäkra Herrarne, att det icke för närvarande är förmånligt att drifva papperstillverkning. Här i Sverige gå pappersbruken med förlust, och i England och Tyskland är förhållandet det samma. Nu vill man, att pappersbruken skola öka sin tillverkning och drifva den våldsamt. Huru många, som skola stupa på kuppen och huru många bli kvar, det få vi se'n se.

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Sedan komiterade nu redogjort för papperstillverkningens ställning i landet och deraf kommit till den slutsatsen, att en nedsättning i tullen på papper vore lämplig, göra komiterade en utredning öfver förhållandet mellan tillverknings- och försäljningspriset å denna artikel. Vid denna komiterades utredning vill jag uppehålla mig en stund, emedan jag finner den samma vara synnerligen egendomlig. Om man vill göra en jämförelse mellan tillverknings- och försäljningsvärdet på en industriel artikel, så är anledningen dertill naturligtvis den, att man vill se efter, om tillverkningen bär sig, och detta anser jag hafva legat till grund för komiterades utredning, ty något skäl hafva väl komiterade haft för den samma, och jag har icke upptäckt något annat. På sidan 17 i betänkandet säga komiterade: »I afseende å tillverkningskostnaden för papper vid de svenska pappersbruken — råmaterialet icke i denna kostnad inbegripet — tillåter sig komitén att meddela följande uppgifter;» Detta är det enda, som förekommer om råmaterialet i komiterades utredning; jo, det är sant, på ett annat ställe säga komiterade om ett ej särskildt omnämndt pappersbruk, att det i tillverkningskostnaden måtte hafva inbegripet äfven råmaterialet, eftersom de uppgifna försäljningsprisen obetydligt öfverstego tillverkningskostnaden. Nu vill jag göra den anmärkningen, hvad är det för tillverkningsvärde man talar om? Jo säga herrar komiterade: — — — — —

Jag vet ej något annat tillverkningsvärde, än det som man erhåller vid noggrant efterseende af hvad tillverkningen kostar. Visserligen skiljer man räkenskaperna mellan anläggningskostnad, afskrifning i maskinerier, räntor, löner och dylikt. Allt detta hör dock till tillverkningskostnad.

Uti den Kongl. propositionen säger Herr Finansministern, att den till 6 öre per skålpund uppgående differensen i tullsatsen mellan bättre och sämre papper skulle utgöra 40 % af tillverkningsvärdet. Stå nu dessa 6 öre i värde i förhållande till det papper jag köper, och de nemligen således icke blifvit satta i förhållande till något som är gripet ur luften, så måste en del deraf vara uttryck af tillverkningskostnaden. Om 6 öre är lika med 40 % af tillverkningskostnaden, då måste tillverkningsvärdet af det usla papper, vi hafva i våra tidningar, vara 24 öre, för bokpapper 40 till 50 öre och

Angående tull för finare papperssorter 1 krona, och om så är, torde Herr Finansministerns och komiterades beräkning vara gripen ur luften.

I afseende å tillverkningskostnaden för papper vid de svenska pappersbruken lemnar komitén de uppgifter, att tillverkningskostnaden omfattar vid *ett* af dessa bruk så väl arbetslöner, förvaltning, sex procent afskrifning å maskinerier, underhåll af byggnader, bränsle, assurans, utskylder m. m. som ock räntor å kostnaderna för brukets anläggning, men deremot icke räntor å förlagskapital; vid *ett annat* arbetslöner, förvaltning, reparationer, bränsle, smörjämnen, assuranter, utskylder, jemte räntor å förlagskapital; vid *ett tredje* aflöningar, bränsle, oljor, utensilier (remmar, filter, messingsdukar etc.), och vid *ett fjerde* aflöningar, bränsle, oljor, slitning för verken samt dukar, filter, och remmar m. m., samt att i följd häraf medeltillverkningskostnaden för ett skålpund papper skulle uppgått vid *första* bruket år 1874 till 14,⁸⁹ och år 1875 till 14,²⁶ öre, vid det *andra* år 1875 11,⁶¹ öre, vid det *tredje* år 1874 11,⁷ och år 1875 12 öre samt vid det *fjerde* för år 1874 till 9,⁵ öre och år 1875 till 10,⁷⁵. Ja, nog kan man på detta sätt i räkenskaperna lätt finna ett tillverkningsvärde, då man icke tager råmaterialet med i kostnadsberäkningen. På grund af förestående utredning säger emellertid komitén, att »då medelvärdet å de ifrågavarande olika pappersslagen torde kunna antagas till högst 50 öre och tillverkningskostnaden för samma slag i medeltal till högst 15 öre skålpundet, skulle en gemensam tullsats af 3 öre skålpundet utgöra fullt 6 procent å det förra och icke mindre än 20 procent af den senare.» Här ser man således ändamålet med komiténs uträkningar af medeltillverkningsvärdet och dess hopsammanräkning af kostnader, som den icke känner. Jag är själf så stor delegare i pappersbruk som någon, men jag påstår bestämdt, att man icke på något större pappersbruk i hela världen för närvarande förtjenar något, utan tvärtom gör stora, kolossala förluster.

Efter denna utredning, och på grund af hvad så väl i komiténs utlåtande som i statsrådsprotokollet anförts, har man kommit till det resultat, att då genom en nedsättning i papperspriset papperet göres för allmänheten lättare åtkomligt och derigenom åter tryckerialstrens spridning underlättas och det allmänna vetandets intressen befrämjas, man vid förändringar i afseende å tullen för papper bör söka i det hela åstadkomma en nedsättning i tullsatserna. Förhållandet är emellertid, att åtskilliga oegentligheter i tulltaxan sedan länge funnits, men att dessa oegentligheter hufvudsakligen på senare tider, då tullmyndigheterna å olika platser börjat på olika sätt tillämpa denna taxa, på ett svarare sätt framträd. Sedan tullsatserna för olika slag af papper blifvit bestämda till 8 och 2 öre i stället för resp. 8 och 4 öre, som förut varit gällande, har nemligen lusten till underslef i fråga om, huru vida ett pappersslag skall hänföras till skrif- eller tryckpapper, blifvit större. I forna tider var i detta hänseende stadgådt det kännetecken, att tryckpapper skulle vara olimmadt och skrifpapper limmadt, men för omkring 10 år sedan borttogs detta enda kännetecken. Säsom förhållandet nu är, kan det hända, att då papper, som användes till tryckpapper, kan vara limmadt, men en del bättre skrifpapper deremot olimmadt, tryckpapperet kan åsättas den högre

tullsatsen, under det att det bättre skrifpapperet, derföre att det icke är limmadt, undgår att beläggas med den högre tullsatsen. Jag tror dock icke att i detta förhållande ligger någon fara, emedan det förra slaget af papper är så dyrbart, att det högst ringa i tryckerierna användes, och om åter skrif- eller postpapper af förut nämnda slag skulle komma att draga den lägre tullen, detta vore i det närmaste att betrakta som bedrägeri. Skulle dessutom pappersbruken sälja det tryckpapper de tillverka i sådan form, att det komme att gälla för skrifpapper, vore det så uselt, att det icke skulle duga till sådant ändamål. För min del är jag emellertid af den åsigten, att ingen svårighet förefinnes att skilja emellan skrif- och tryckpapper. Man har visserligen sagt att, för att skilja mellan limmadt och olimmadt papper, man endast har att taga hänsyn till om papperet slår igenom för väta eller icke, en bestämmelse, som är för vederbörande mycket användbar. Nu är emellertid förhållandet, att det för tullkammarföreståndaren är ganska möjligt att bestämma om ett papper är lämpligt att skriva på, churuväl det är för honom betydligt bekvämare att åberopa den nyss nämnda skilnadsbestämmelsen. Ur en sådan bekvämlighets hänsyn lär dock ej frågan få betraktas. Sist berörda bestämmelse är dessutom icke hållbar, enär man kan suga så länge på ett limmadt papper, att vätan slår igenom, ett förhållande som vitsordas af de utaf Herr Gernandt i hans bekanta besvärsmål företedda pappersprof. Jag har vid en pappersinspektion sjelf erfarit, att så är förhållandet, och hörde vid det tillfället jemväl tullinspektoren säga, att det af honom använda skrifpapperet äfven slog igenom för väta, hvilket jag nu icke kan hjälpa.

*Angående tull
å papper.
(Forts.)*

Summan af hvad jag velat säga är emellertid, att vår pappersindustri är i den sämsta, i stället för, som man sagt, den mest blomstrande belägenhet, och att det icke är nödvändigt att upphäfva de nu gällande bestämmelserna, utan att de närvarande svårigheterna vid tillämpningen kunna genom ett cirkulär från Tullstyrelsen undanrödjas. Den norska tulltaxan innehåller i detta fall både enkla och lämpliga bestämmelser: papperet indelas i två slag, allt efter som det är lämpligt att trycka eller skriva på. Vidare är klart, att man icke bör besluta sig att upphäfva en tull utan att taga i betraktande samtliga på denna fråga inverkan förhållanden. Skulle man taga hänsyn till det för pappersindustrin fördelaktigaste, skulle man för skyddet af post- och skrifpapper samt bättre tryckpapper göra tullsatsen ungefär dubbelt så hög, som den nu är, hvaremot det vore ligkiltigt, hvilken tullsats bestämdes för sämre papper, enär detta hufvudsakligen exporteras. Vill man icke vidtaga en sådan förändring, bör man dock icke i en för pappersindustrin så tryckt tidpunkt som den närvarande ytterligare nedsätta tullsatserna under det belopp, hvartill de för ej längre än två år sedan bestämdes. För min enskilda del skulle jag dock icke hafva något mot att man borttoge så väl denna som alla andra tullar, och jag har derföre icke något yrkande att framställa.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Jag har med nöje åhört den siste ärade talarrens framställning, särdeles med hänsyn till hans bekännelse af orubbliga frihan-

Ängående tull
å papper.
(Forts.)

delsgrundsatsen, hvilka dock ledt honom till det för tullskyddets upprätthållande nyttiga, men för frihandelns utveckling menliga yrkandet, att nedsättning icke får medgifvas annorledes, än af alla tullsatsar på en gång. Jag behöfver emellertid lika litet som han inlåta mig å någon allmän utveckling af grundsatserna rörande frihandel eller tullskydd, allra helst som jag lika litet i Utskottets betänkande som i mitt eget yttrande till statsrådsprotokollet kan upptäcka något försök att ingå på dessa allmänna frågor.

Det yttrande, den siste ärade talaren tillskref mig, i fråga om behöfvat af en nedsättning i tullen å tryckt papper, lyder nemligen, riktigt citeradt, sålunda: »Om å ena sidan *Riksdagens* syfte att å boktryckeriindustrien och för den allmänna upplysningens främjande bevilja lindring i tullsatsen för det till bok- och tidningstryck afsedda papper varit obestriddigt och förtjenat allt afseende, har dock å andra sidan icke kunnat förbises, att Riksdagen lika säkert hittills icke haft för afsigt att minska tullskyddet för det papper, som till bok- och tidningstryck allmänneligen icke användes» etc. Således är det icke jag, som der väckt frågan om främjande af boktryckeriindustrien eller af tryckpapperskonsumtionen.

Jag anhåller att, innan jag öfvergår till sjelfva frågan, få till besvarande upptaga en anmärkning, som mycket vidlyftigt utfördes af den siste talaren, och som rigtades dels mot tullkomitéen, dels, ehuru i mindre mån, emot chefen för Finansdepartementet. Talaren uttryckte sin förvåning deröfver, att man vid tal om »tillverkningsvärdet» icke deri inbegripit värdet af rå-materialet. Han förundrade sig öfver, att tullkomitéen kommit till ett medeltillverkningsvärde för papper af 15 öre för skålpundet, på hvilken grund komitéen sagt, att en tullsats af tre öre skulle motsvara 20 procent af tillverkningsvärdet, och att jag yttrat, att 6 öre motsvarade 40 procent af tillverkningsvärdet. Jag kan må hända lugna honom och stilla hans förvåning och den förvåning, han möjligen väckt i Kamraren, med att erinra om, att tullkomitéen här talat som alla tullkomitéer pläga tala. När man har till uppgift att uträkna tullsatsernas förhållande till den skyddade varans tillverkningsvärde, måste man naturligtvis afse det skydd, tullsatserna skola gifva för det arbete, som nedlägges vid tillverkningen.

Då man t. ex. i Frankrike talar om skydd för stångjernsindustrien, är det alldeles icke fråga om tullskyddsprocentens förhållande till värdet af det tillverkade stångjernsstycket, utan om dess förhållande till den kostnad, som nedlägges på tackjernet för att förvandla detsamma till stångjern. Det är *denna* tillverkningskostnad som tillhör stångjernssmidet, för hvilket just tullskyddet är afsedt. En sådan beräkning af tillverkningsvärdet, hvarvid man från drager råmaterialens värde, återfinner den ärade talaren, om han vill göra sig mödan att söka derefter, i 1863 års tullkomitéens betänkande, der den blifvit konsekvent iakttagen, och för öfrigt i alla engelska, fransyska, tyska och danska komitéarbeten rörande dessa frågor.

Den ärade talaren förklarade, att han till en början ville, med ledning af Kongl. Maj:ts proposition och tullkomitéens framställning, gifva en kortfattad utredning af nu föreliggande fråga, gående ut

på att visa, hurusom förslaget afsåge en förhöjning af tullsatsen å tryckpapper, samt att en sådan förhöjning vore ur frihandelns synpunkt alldeles oberättigad. Kammaren må emellertid icke mistycka, att jag icke kan finna mig tillfredsstäld med den utredning han lemnade, och att jag just till följd af den ärade talarens framställning finner mig nödsakad att något vidlyftigare, än eljest torde behöfts, lemna mitt bidrag till den muntliga utredningen af ämnet.

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Saken förhåller sig nemligen sålunda. Vid 1874 års riksdag beviljades en nedsättning i tullen på tryckpapper, från 4 öre till 2 öre. Denna nedsättning gafs, såsom af Utskottets utlåtande, af Riksdagens förhandlingar och af Kammarens protokoll tydligt framgår, i akt och mening att derigenom befrämja upplysningens intresse. Man tänkte sig, att, då tryckpapper är det papper, hvarpå tidningar och böcker tryckas, samt en nedsättning i tullen på detta papper skulle minska kostnaden för frambringandet af tryckalster, genom hvilka den allmänna upplysningen främjades, nedsättningen skulle vara nyttig för den allmänna upplysningen. Jag vågar dock säga, att Riksdagen den gången icke fullkomligt utredt den sak, hvarom fråga var. Den hade mottagit en varning af de sakkunnige män, som blifvit hörde i frågan och hvilka för Utskottet uttryckt den öfvertygelsen, att villrådighet om betydelsen af orden »tryckpapper» och »skrifpapper» ovilkorligen skulle blifva följden af en så stor nedsättning af tullen endast å *tryckpapper* utan vidare bestämning af detta begrepp. Sanningen af detta påstående framträdde nästan omedelbart vid tulltaxans första tillämpning. Det blef nemligen då ganska förmånligt för herrar boktryckare att införa för tryckerierna afsedt papper från utlandet, men då de med sin vara kommo till tullhusen, förklarades densamma af tullmyndigheterna icke vara *tryckpapper* utan »papper andra slag». Myndigheterna tillämpade härvid en regel, som från de äldre tulltaxornas tid varit gällande vid tullbehandlingen, nemligen att tryckpapper är olimmadt papper, på hvilket skrifbleck slår igenom och hvarpå således ej kan skrivas. Häröfver fördes klagan hos Kongl. Maj:t, som tog alla å frågan inverkan omständigheter under pröfning. Tullmyndigheterna, som deröfver hördes, förklarade, att berörda skilnad mellan tryckpapper och »papper andra slag» är den enda, som vid tullbehandling är möjlig att iakttaga; att hvarje annan skilnad är flytande eller sådan, att den icke lemnar någon objektiv grund för varans bedömande och tullsatsens åsättande; att papperets format, yttre utseende, appretur, den känsla, det gifver vid beröring, icke kunna föranleda till annat än subjektiva omdömen och att, om den grundsatsen skulle tillämpas, att tryckpapper vore sådant papper, som af importörerna afsetts för tryck, härigenom skulle lemnas ett alltför stort spelrum åt godtycket. Häri måste Kongl. Maj:t gifva tullmyndigheterna samt öfriga i frågan hörda myndigheter rätt. Det viktigaste vid tullbehandling är, att alla importörer vederfares samma rätt. Om man lemnar rum åt en skilnad, som icke är bestämd, som kan tolkas på olika sätt vid olika tullkammare, kan det inträffa, att den ene importören vid en tullkammare får betala 8 öre i tull för samma slags vara, som en annan å en annan ort importerar för

Angående tull
å papper.
(Forts.)

2 öre. Intet förhållande anses af importörerna vara för industrien så betungande som detta. Hvad således här i främsta rummet måste afses, var säkerhet vid tullbehandlingen, objektiva bestämmelser för olika slag af papper.

Vill man icke skänka tullstyrelsen och föreståndaren för teknologiska institutet vitsord i detta afseende gent emot den talare som nyss förklarade, att det var ofantligt lätt att, utan hänsyn till papperets limning skilja mellan tryck- och skrifpapper, så borde man dock gifva något vitsord åt den i andra länder samlade erfarenhet. Denna finnes uttryckt i tulltaxorna, hvaraf visar sig att i alla länder, med undantag af Portugal och Norge, tryck- och skrifpapper antingen måste upptagas under en gemensam rubrik eller också skiljas på det sätt, att med tryckpapper menas olimmadt, med skrifpapper deremot limmadt papper. Då nu Kongl. Maj:t hade ansett att en sådan objektiv grund för dessa båda slag af papper måste finnas, så återstod naturligtvis endast att säga: antingen skall det papper, som är limmadt och på hvilket man således kan skrifu, behandlas som skrifpapper, hvaremot såsom tryckpapper skall anses sådant, på hvilket man icke kan skrifu; eller också skall man bestämma att tryckpapper är allt sådant papper, hvaruppå man kan trycka. Men nu måste Kongl. Maj:t taga i betraktande icke blott att Riksdagen velat bereda boktryckerierna och den allmänhet som konsumerar dess alster en förmån, utan äfven att Riksdagen bibehållit tullsatsen vid 8 öre för denna grupp, som ovilkorligen till största delen består af skrifpapper. Hade denna senare grundsats antagits af Kongl. Maj:t, så hade denna grupp, »papper andra slag» af sig sjelf ur tulltaxan försvunnit, och vi hade utan vidare fått bort tullen på skrifpapper; ty på allt skrifpapper kan tryckas. Vi hade i sådant fall icke längre behöft afhandla frågan, om pappersbrukens skyddstull. Denna utväg hade visserligen varit ganska bekväm för genomdrifvandet af frihandelns grundsats, men, efter min uppfattning, hvarken nödvändig eller ens fullt befogad. Det syntes bättre att, under afvaktan på ett annat beslut af Riksdagen, tills vidare bibehålla den häfdvunna skilnaden mellan skrif- och tryckpapper, ehuru jag mycket väl kunde inse, att tillämpningen skulle komma att under tiden särdeles hårdt drabba den industri, som Riksdagen i ett välvilligt ögonblick trott sig böra underlätta.

Herr H. Schultz: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Då denna fråga är af vida större betydelse för vårt land, än hvad den för många kan synas vara, så må det tillåtas mig att uttala min åsigt i densamma. Det framgår af den utredning, som denna fråga om tullen på papper fått, att det förslag, Bevillnings-Utskottet framlagt, hvilat på Kongl. Maj:ts proposition, och denna åter på tullkomitens betänkande. På sidan 31 uti nämnda komites afgifna underdåniga utlåtande läses följande: »Komitén, som jemväl i detta ämne erhållit nödiga upplysningar af sakkunnige, går nu att gifva till känna, för hvilka artiklar komitén sålunda ansett sig böra ifrågasätta tullfrihet; tillåtande sig komitén emellertid härvid att i under-

Angående tull
å papper.
(Forts.)

dånighet crinra, huru som, då i fråga varande artiklar jemväl i mer eller mindre betydande mån utgöra beredningsämnen eller utensilier för andra näringar än pappersfabrikationen, komitén tänkt sig att dessa artiklars befriande från tull, jemte det derigenom lättnader blefve den inhemska papperstillverkningen beredda, tillika skulle innefatta ett förberedande steg till de tullnedsättningar, komitén tvifvelsutan framdeles kommer att föreslå i afseende å åtskilliga varor, med hvilkas tillverkande andra näringar sysselsätta sig.»

Man har således här förutskickat en underrättelse om, att denna »pappersfråga» endast är en förelöpare till blifvande tullnedsättningar, hvilka förberedas till en kommande riksdag. Som jag icke liksom den föregående talaren räknar mig till de s. k. frihandlarne, utan tillhör det motsatta lägret och således är protektionist, så skall jag från min ståndpunkt försöka att försvara min uppfattning, att det är högeligen obilligt och mycket vådligt att nu söka än ytterligare tillämpa frihandels grundsatser i vårt land. Men innan jag behandlar denna fråga, eller den om tullsystemet i allmänhet, ber jag att få fästa Kammararens uppmärksamhet på följande framställning.

Man har såsom bevis för att tiden nu skulle vara inne att väsentligen nedsätta tullen på artikeln papper åberopat den omständigheten, att sedan franska handelstraktaten blef gällande papperstillverkningen inom landet betydligt stigit. Detta förhållande vill jag visserligen icke för min del förneka, hvad angår nemligen tillverkningen inom riket af de *grofva och billigare* papperssorterna, hvilkas råämnen hufvudsakligen bestå af trämassa och halm m. m., hvaremot förhållandet är alldeles motsatt beträffande de *finare* papperslagen, eller att dessa tillverkningar i senare åren betydligt *minskats* samtidigt med en högst ansenligt ökad införsel af dessa artiklar. Det förhåller sig nemligen så, att man här i landet för några år sedan angreps nära nog af en feber att anlägga stora pappersmassfabriker och drömde om att man på dem skulle kunna grundlägga stora fortyner. Det rädde goda konjunkturer den tiden och var därför ganska lätt att få erforderliga kapital till dylika anläggningar. Men hvad resultatet af denna nya industri blifvit veta säkerligen Herrarne allesammans. Detta resultat har blifvit och är fortfarande mer än dåligt. Nu vill man påstå, att till följd deraf att pappersindustrien utvidgats så mycket, denna industri skulle vara så blomstrande, och att man vid sådant förhållande kunde taga bort tullskyddet. Men den fabrikation, hvarom jag nyss talat, eller den som afser tillverkning af gröfre och billigare papperssorter, har egentligen ej behof af något skydd, emedan sådana papperssorter tillverkas och säljas billigare här än i utlandet. Det skulle därför blifva de finare papperssorterna, hvilka skulle drabbas af den tullnedsättning, hvarom nu fråga är, och då denna tillverkning är stadd i utveckling, till följd deraf — såsom jag nyss nämnde — att fabrikationen af trämassa icke visat sig vinstgivande och man därför ansett nödvändigt att öfvergå till fabrikation af papper, så har man införskrifvit dyrbara maskiner för att söka åstadkomma äfven bättre papperssorter, både skrif- och postpapper och andra dyrbarare sorter. Vid sådant förhållande hemställer jag, om tiden nu kan vara lämplig för

Angående tull
å papper.
(Forts.)

den ifrågasatta ändringen, synnerligen som i utlandet konjunkturerna för papper äro högst bedröfliga. Den föregående talaren har nyss bekräftat detta förhållande. Den ena fabriken efter den andra så väl i Tyskland som England har nödgats stoppa.

Då nu detta förslag angående tullbehandling af papper — såsom jag nyss sade — blott skulle vara en förelöpare till kommande stora tullnedsättningar och man liksom velat känna sig för, huru vida representationen kunde vara böjd att i ännu större utsträckning, än som hittills skett, beträda frihandelns bana, så kan jag icke annat än för min del uttala en varning att göra detta. Det har ty värr redan visat sig många tecken, som antyda att dåliga tider förestå äfven i vårt land, och det kunde då vara godt att hos oss funnes utvägar för arbetarne att bereda sig arbetsförtjenster och nödig utkomst, så att icke förhållandet hos oss blefve detsamma, som det nu är på många ställen i utlandet, särdeles i Tyskland, der hundratusentals arbetare gå sysslösa, utan möjlighet att genom egen arbetsförtjenst lifnära sig och familj, emedan det råder så stor brist på arbetstillfälle.

Vi hafva från statsrådsbänken hört sägas, att den beräkning i procent, som den föreslagna tullen skulle göra, i ena fallet är 6 procent och i andra fallet 20 procent. Man har dervid utgått från den grundsatsen, att endast taga arbetskostnaden i beräkning, men icke råvaran. Man kan göra så, om man har att tillgå råvaran inom landet till samma pris som i andra länder, men skall jemväl råvaran införas, så ställer sig saken annorlunda. Då bör man också taga råvaran med i beräkning.

Så väl i tullkomiténs utlåtande som i Kongl. Maj:ts proposition och Bevillnings-Utskottets betänkande är mycket bjert framhållet svårigheten att tullbehandla papper efter två olika tullsatser.

Hvad nu denna fråga beträffar, så ingafs till Bevillnings-Utskottet vid 1874 års riksdag en af åtskillige personer, såsom ombud för svenska bokförläggareföreningen, undertecknad skrift, deri de tillkännagåfvo sin åsigt i ämnet och föreslogo, att tullfrihet måtte medgifvas för ej mindre diverse ämnen, som begagnas vid boktryckerierna m. m., än äfven för papper, alla slag, med undantag af kardus- med flere sorters groft papper samt tapet- och linieradt papper. Tullen å tryckpapper var då 4 öre per skålpund, men blef vid nämnde riksdag till följd af denna påtryckning nedsatt till 2 öre per skålpund. Då man nu åter satt i fråga att nedsätta tullen jemväl på papper andra slag, så vinner den gamla sanningen sin tillämpning att, då man börjat få smak på en sak, man vill ha allt mer och mer, det retar aptiten — och därför har man nu kommit fram med det i min tanke högst orimliga förslaget att nedsätta tullen på »papper alla andra slag» från 8 till 3 öre per skålpund.

Märkvärdigt är i sanning, att i samma uttalande, der å svenska bokförläggareföreningens vägnar föreslås tullfrihet för både tryck- och alla andra slag finare papper, utom linieradt, förordas bibehållande af tullen å kardus-, makulatur-, polér- och smergelpapper till 1 öre, å tapetpapper till 4 öre och å linieradt papper till 8 öre — och detta uttalande är undertecknad af Hans Forssell m. fl. — Ja

1874, då passade det sig för industrien i vårt land att på hemställan af personer som voro disponenter för boktryckerier eller sysselsatte sig med större bokförläggareföretag, föreslå 8 öres tull för linieradt papper, men nu — 1877 — finner man det rätt och billigt att föreslå en nedsättning till 3 öre. Jag vet verkligen icke hvad skäl man nu funnit talande för en sådan åtgärd; för min del har jag icke kunnat finna några sådana, utan anser att denna artikel: linieradt papper utan allt tvifvel bör såsom hittills draga en vida högre tull än 3 öre.

*Angående tull
å papper.
(Forts.)*

Vidare förekommer i samma framställning 1874 af ofvan nämnde boktryckare m. m. sid. 24 det uttalande, att materielen för den inhemska näringsfliten måste vara fri från tullavgifter, om den skall kunna med framgång täfva med utlandets industri, således att alla för papperstillverkningen erforderliga råvaror och utensilier böra vara tullfria. Så yttrade sig dessa herrar 1874. I Kongl. Maj:ts proposition den 2 sistlidne Mars förekommer dock, att Herr Chefen för Finansdepartementet föreslår att tullen å stärkelse skall vara 3 öre och å lim likaledes 3 öre samt äfven att åtskilliga andra för pappersfabrikationen erforderliga saker skola med tull beläggas. Äfven i detta afseende står verkställande direktörens i centraltryckeriet Hans Forssells åsigt 1874 i strid med Herr Statsrådets och Chefens för Finansdepartementet åsigt 1877. Jag kan icke annat än högeligen förundra mig öfver så olika uppfattningar öfver en så i min tanke vigtig sak. Det är må hända någon skillnad att *bära ansvaret* för vigtiga förändringar och att *påyrka* lättnader och reformer under andra förhållanden.

Jag skall be att få något litet uppehålla mig vid den mycket framhållna svårigheten att behandla papper efter två olika tullsats. Andå till 1874, då i en hastig vändning tullsatsen för tryckpapper nedsattes från 4 till 2 öre, hörde man i allmänhet icke omtalas några svårigheter vid tullbehandlingen af papper; åtminstone har jag icke i officiella handlingar kunnat upptäcka några klagomål öfver sådana svårigheter. Men från den tid, då man bereddes den fördelen att få tullen nedsatt till hälften, från denna tid datera sig svårigheterna! Detta är så mycket märkvärdigare, som ännu i dag i många länder papper tullbehandlas efter flera olika grunder, och särskildt i vårt grannland Norge, der tryckpapper är tullfritt, under det alla andra bättre papperssorter draga en tull af nära 5,7 öre. Häraf skulle man kunna draga den slutsatsen, att de mera dyrbara papperssorterna skulle undgå att vidkännas stadgade tullavgifter. Men jag tror för min del icke så tillgär. Jag tror, att man vid tullbehandlingen vet att skilja mellan de olika papperssorterna, så att staten får hvad honom tillkommer. I Tyskland och Österrike förekomma säkerligen ej heller några svårigheter i detta hänseende. Ätminstone hålles fortfarande i dessa länder högre tull på »papper af bättre sorter». Detta bevisar, att man hos oss icke haft tillräcklig sakkunskap vid uppgörandet af tulltaxerubrikerna för artikeln papper, ty icke vill man väl påstå, att ofvan nämnda länder skulle bibehålla sådana tullsats, som äro omöjliga att tillämpa.

Skulle nu, såsom Bevillnings-Utskottet föreslagit, tullen å så väl

Angående tull
å papper.
(Forts.)

tryckpapper som »papper andra slag» blifva satt till 3 öre, och skulle i konsekvens dermed råvaran och åtskilliga utensilier för papperstillverkningen blifva tullfria, så skulle derigenom en högst väsentlig statsinkomst gå förlorad. Man har beräknat, att efter ett medeltal för de fem åren 1871--1875 minskningen i tullinkomst skulle utgöra 122,951 kronor. Men jag ber att få upplysa derom, att importen af artiklarne visitkort, breffkuvert, stärkelse och klor-kalk under de senare åren stigit högst betydligt. Speciellt har införseln af artikeln stärkelse under åren 1874 och 1875 stigit mera än dubbelt mot år 1861, och efter en beräkning af importen för år 1875, som uppgifvits vara 1,889,931 skålpund, skulle, då tullsatsen nu är 6 öre pr skålpund, en minskning i tullinkomst blott å denna artikel uppstå till belopp af 113,395 kronor 86 öre. Det uppgifna medelvärdet af minskade tullinkomster, om förslaget antages, är nog riktigt med ledning af importförhållandena under de fem åren 1871--1875, men minskningen blir betydligt större, om man tager hänsyn till den ökade införseln under åren 1874 och 1875. Skulle man nu, såsom Utskottets förslag, Kongl. Maj:ts proposition och tullkomiténs betänkande innehålla, beträda frihandelsbanan i den riktning, att man gör tullnedsättningar från 8 till 3 öre eller öfver 60 procent, och skulle man vid en kommande riksdag vänta tullförändringar i samma anda, så kunna Herrarne väl göra sig en föreställning om, hvilken minskning i tullinkomster statsverket derigenom skulle lida. Tidpunkten för en sådan minskning är sannoligen icke väl vald, då vi veta hvilka stora fordringar ställas på statsverket så i ena som i andra fallet. Man fordrar afskrifning af grundskatterna och indelningsverket; försvarsverket kräfvat stora utgifter, och skall man då samtidigt afbördas stora tullinkomster? Jag tror, att vi många gånger böra betänka oss, innan vi beträda en sådan bana, och anser dessutom, att derföre att genom franska handelstraktaten stora tullnedsättningar egt rum, vi icke äro berättigade att fortgå i samma riktning, ty vårt land befinner sig sannerligen icke i den ställning, vare sig i finansiellet eller industrielt, hänseende att vi *kunna* göra det.

Jag skall för närvarande inskränka mig till hvad jag nu anfört och yrka rent afslag å Utskottets hemställan.

Herr vice Talmannen Wijk: Jag skall ställa mig till efterrättelse den uppmaning, som den talaren, hvilken först hade ordet, gjort, att man icke skall inlåta sig på den stora principfrågan om skydd eller frihandel, utan hålla sig till det speciella fall, som nu föreligger till afgörande. Detta fall rörande papperstullen är utslutande en konsekvens af det beslut, som 1874 års Riksdag fattade i ämnet. Papperstullen har varit oförändrad allt ifrån franska handelstraktaten ända till sagde riksdag, då, på skäl, som af Bevillnings-Utskottet utvecklades och Riksdagen godkände, Riksdagen, för att i sin mån underlätta och uppmuntra det litterära arbetet och tryckeriernas verksamhet, nedsatte tullen å ett af deras viktigaste materialier, eller tryckpapper. När Riksdagen fattade detta beslut, är det icke tu tal om att andan af detsamma var, att tullen å allt tryckpapper skulle nedsättas till 2 öre per skålpund, liksom att tullen

å papper, andra slag, fortfarande skulle bibehållas vid 8 öre per skålpund. Men vid tillämpningen häraf har resultatet blifvit det, att blott en ringa del tryckpapper kom i åtnjutande af tullnedsättningen, och en stor del deraf, genom den tydning, som Generaltullstyrelsen enligt min åsigt fullt riktigt, gifvit åt tulltaxans bestämmelser, utslöts derifrån.

Riksdagen hade 1874, efter min uppfattning, liksom Bevillnings-Utskottet icke fullt klart för sig den förändring i tryckpapperet, som egt rum efter det de sista bestämmelserna i afseende å tullsatserna tillkommit, utan trodde ännu på möjligheten af att skilja mellan tryckpapper och »papper, andra slag». Papperet var också för 10 à 20 år sedan hufvudsakligen olimmadt när det användes till tryckning och limmadt endast då det begagnades för skrifning och andra ändamål. Men till följd af de surrogat för lump, som på senare åren kommit i användning, har det numera blifvit nödvändigt att limma nästan allt papper för att kunna sammanhålla de ingredienser, som deri ingå, och följden har blifvit, att tryckpapper till sin natur icke vidare kan skiljas från skrifpapper. Den förre talaren yrkade afslag å Utskottets betänkande bland annat af det skäl, att han ansåg ett sådant särskiljande kunna göras. Jag erkänner att jag vid behandlingen af frågan inom tullkomitén i det längsta höll på en sådan åsigt och vågade hysa förhoppning att det skulle kunna ske, emedan jag förutsåg att hvarje försök att sammanslå alla pappersorter under en gemensam tullsats skulle leda derhän, att Riksdagen åtminstone delvis återtog det vid 1874 års riksdag till tryckeriernas och derigenom indirekt till det litterära arbetets fromma gifna löftet om lindring i beskattningen å tryckpapper. Jag vidhöll, som sagdt, denna åsigt i det allra längsta, men måste slutligen böja mig för de bevis, som framlades af personer, hvilkas omdöme i fråga om tekniska förhållanden jag icke kunde annat än tillmäta den största vikt. Det fanns inom komitén en ledamot, föreståndaren för teknologiska institutet, till hvars utlåtande, som bekant, pläga remitteras tvistfrågor i tekniskt hänseende för bestämmande af tullsats, och han förklarade, att ett sådant särskiljande mellan tryckpapper och »papper, andra slag» icke läte sig på vetenskaplig väg göra, hvad som äfven framgår af hans vid komiténs betänkande fogade reservation. En annan ledamot af komitén, som äfven reserverat sig, har uttalat den åsigten, som af den siste talaren framhållits, att ett sådant särskiljande borde kunna ske. Han har dock icke vågat påstå det med bestämdhet, utan säger endast, att det »antagligen» kan ske, och jag har i dag vid diskussionen i Första Kammaren hört honom frångå denna åsigt och förena sig med dem som anse ett sådant särskiljande vara omöjligt.

Under sådana förhållanden återstod ingenting annat än att sammanföra tryckpapper med »papper, andra slag» till en gemensam tullsats, ehuru tullen å tryckpapper derigenom i sjelfva verket skulle blifva högre. Hvarje gemensam tullsats som öfversteg 4 öre möttes af den omöjligheten i tillämpningen att, enligt franska handelstraktaten, hvilken visserligen redan gått till ända, men blifvit på viss tid proulongerad, det gäller att tull å tryckpapper icke får öfverstiga 4 öre.

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Satte man den nu till 4 öre, så mötte den omständigheten, att i och med detsamma 1874 års Riksdags beslut förfölle; Riksdagen hade då återtagit hvad den en gång lofvat. Hufvudsakligen till följd af denna strid mellan pappersfabrikernas anspråk på skydd, å ena sidan, och tryckeriernas anspråk på uppfyllande af Riksdagens löfte, å den andra, kom man i denna som i många andra stridiga frågor till en kompromiss, som slutade med en jemkning af denna tullsats till 3 öre. Hvad nu dessa 3 öre beträffar, så påstås från deras sida, som önska skydd för skriftpapperet, att denna tullsats är allt för låg. Jag vill icke bestrida att en nedsättning från 8 till 3 öre på dessa papperssorter synes mycket stor, men jag tror att den i sjelfva verket är fullt berättigad, då ju fabrikanterne af dessa papperssorter under de 12 å 13 år, som traktaten varit i kraft, fått sitta i orubbadt bo och åtnjuta detta skydd för sin tillverkning. Denna tid är nu utlupen och det är derföre endast ett billigt anspråk att konsumenterne, den stora allmänheten, nu må erhålla lindring i den skattskyldighet, hvari den under dessa 12 åren häftat till fabrikanterne.

Tager jag närmare i skärskådande den föreslagna tullen af 3 öre, så visar det sig att, enligt de af komiterade uppgjorda beräkningarne, medelvärdet å de i fråga varande olika papperslagen utgör högst 50 öre och tillverkningskostnaden för samma slag högst 15 öre per skålpund. Här har gjorts grava anmärkningar mot Utskottets tillvägagående att på detta sätt skilja mellan *varuvärde* och *tillverkningsvärde*. Hvad varuvärdet beträffar, så kan väl detta endast tagas i betraktande då fråga är om finanstullar, hvilka till hela deras belopp komma statskassan till godo, och om papperet kunde till sådana hänföras, utgjorde denna tullsats af 3 öre redan ungefär 6 procent å medelvärdet af de olika papperslagen.

Om man deremot åt den inhemska pappersfabrikationen skall söka att bereda skydd, kan väl detta icke gerna läggas på annat än det arbete, som vid papperstillverkningen nedlägges. Sjelfva råvaran för detta fabrikat, vare sig den utgöres af lump eller trämassa, är tullfri och finnes dessutom i tillräcklig myckenhet inom landet, åtminstone hvad den senare beträffar.

Det arbete, som nedlägges på detta fabrikat, beräknas efter de uppgifter, som lemnats komitéen från tvenne af de största pappersbruken i riket, i medeltal till ungefär 15 öre skålpundet.

Detta är värdet af det nationella arbete, som nedlägges å tillverkanter af papperet, och dessa 3 öre, som, enligt Utskottets förslag, skulle utgöra tullen för de ifrågavarande olika slagen af papper, kan då beräknas till omkring 20 procent af tillverkningskostnaden; och denna siffra är, tror jag, från hvilken sida man än ser saken, ett mer än tillräckligt tullskydd för detta arbete.

Med mera fog kan å andra sidan anmärkas, att vid denna kompromiss äfven tryckerierna få göra uppoffringar, så till vida som Riksdagen icke kan till fulla infria det löfte, den år 1874 afgaf, men å andra sidan bör man också taga i betraktande att denna ökning i tullsatsen af 1 öre pr skålpund medför den fördel, att den hindrar all olikhet i tullbehandlingen, så att man kan vara öfvertygad om att icke den ena importören kan för sin vara komma i åtnjutande

Angående tull
å papper.
(Forts.)

af lägre tull än den andre, hvarförutan dessa tryckerier utöfver tryckpapperet kunna få sitt behof af andra för dem nödiga papperssorter till 5 öre lägre pris från utlandet än förut och erhålla sålunda en billig godtgörelse för förhöjningen af 1 öre i tullen i tryckpapperet.

Man har här vidare gjort den anmärkningen, att denna nedsättning i tullen till 3 öre skulle medföra en betydlig förminskning i statsinkomster.

Uti den vid komiténs betänkande fogade tabell visar komitén på uppgifna skäl, att denna minskning i tullinkomst varierar emellan 22,912 och 57,280 kr. allteftersom tullsatsen beräknats till 6 öre eller 3 öre pr skålpund. Mellan dessa båda faller det belopp af minskning i inkomster staten gör genom antagande af Utskottets förslag.

Denna uppoffring minskas genom den förhöjning, som för tryckpapperet blifvit föreslagen och som uppgår till omkring 10,000 kr. årligen. En så obetydlig nedsättning i vår budget, der tullen ensam uppgår till öfver 20 millioner, spelar i sanning icke någon stor roll, och dessutom ber jag att få ytterligare tillägga att den uppoffring, staten sålunda gör, mer än tillräckligt balanceras af den stora fördel landet i sin helhet vinner genom förminskning i den skatt, som af papperskonsumenterna i följd af gällande tullsatser erlägges, icke till staten utan till fabrikanterna.

Under sådana förhållanden får jag för min del hemställa, att Riksdagen ville lemna denna gemensamma tullsats af 3 öre pr skålpund, som blifvit föreslagen af både tullkomitén, Kongl. Maj:t och Bevillnings-Utskottet, utan anmärkning, då jag tror att detta är den medelväg som bäst löser den svåra tvistefråga, som på senare tid så ofta förekommit, och yrkar jag således bifall till nu föredragna punkt af betänkandet.

Herr Fredricson: Jag är icke någon pappersfabrikant och har icke särdeles reda på pappersindustrien, men nog förefaller det mig besynnerligt, att vi hvarenda.år skola hålla på med förändringar i tullagstiftningen. Om vi på detta sätt årligen plocka på tullförfattningen, blir det väl till slut ingenting kvar.

För min del kan jag aldrig tro att det är rätt att, som Utskottet föreslagit, nedsätta tullsatsen för de ifrågavarande slagen af papper, ty jag anser att man framför allt bör skydda den inhemska industrien och yrkar därför afslag å Utskottets förslag i denna fråga.

Herr Gumælius: Herr Talman! Det var för mig och förmodligen för många i denna Kammare en obehaglig öfverraskning att höra från statsrådsbänken försvar för, en åsigt, som strider emot tullfrihetens stråfvanden och som vill med skyddstull belägga en sådan nödvändighetsvara, som den, hvarom nu är fråga. Vi erinrades just af Herr Finansministerns anförande derom att, då Riksdagen år 1874 beslöt, att tullen å den sort papper som egentligen är af någon vigt här, nemligen tryckpapper, skulle nedsättas från 4 öre till 2 öre skålpundet, detta väl berodde derpå, att tidningar och böcker, på den tiden åtminstone, ansågos nyttiga för den all-

Angående
tull å papper.
(Forts.)

männa upplysningen. Men det erinrades också om att Riksdagen på den tiden icke tillräckligt skall hafva utrodt den sak, hvarom fråga var, och att Riksdagen icke visste att tillräckligt skilja emellan tryckpapper och annat papper. För min del tror jag icke att man behöfver hysa synnerligen stor tveksamhet om hvad som menas med tryckpapper. Vi yrkesmän, jag räknar mig dit och äfven räknar jag Herr Finansministern, innan han blef finansminister, till dem, ty, såsom protektionismens härvarande tillkännagifne representant från Norrköping erinrade, har nuvarande Herr Finansministern själf såsom yrkesman deltagit i en framställning om tullnedsättning å tryckpapper före 1874 års riksdag; vi yrkesmän (säger jag) behöfva icke vara synnerligen tveksamma om hvad som menas med tryckpapper. Det är känt och erkänt öfver hela världen; och hvad Sverige beträffar, så inskränker jag undantaget i detta fall till Tullstyrelsen och Finansdepartementet samt möjligen också till en eller annan »sakkunnig», som vederbörande finna lämpligt att tillfråga i sådana ämnen; men om vederbörande frågat män, hvilka äro vane att handtera tryckpapper, torde tveksamheten icke hafva blifvit så stor. Det har också af den förste talaren, med en öppenhet, för hvilken man måste hålla honom räkning, det har af honom, den store papperstillverkaren, förklarats, att det icke är synnerligen svårt att skilja emellan tryckpapper och andra sorters papper samt att det vore ganska visst att papperstillverkare och boktryckare icke hafva svårt att skilja mellan dessa begge sorter; men skickar man saken till vetenskapsmän och anhåller om deras utlåtande, så händer det att de slå sig på hårklyfverier, och då kan det inträffa att man får ett sådant svar som Generaltullstyrelsen, i strid mot sakens natur och dittills följda grundsatser, lyckats att få i den fråga som föranledt den framställning, som nu är under behandling.

Det har erinrats från protektionismens representant härstädes, Herr Schultz från Norrköping, att om nedsättning i papperstullen från 4 till 2 öre skedde på framställning af, bland andra, en yrkesidkare, som numera är finansminister, så var det för visso icke då hans afsigt, att detta skulle leda till en höjning i tullen så snart efter, som nu har varit fallet.

Medan jag sysselsätter mig med detta anförande från norrköpingsbänken, ber jag att i Herrarnes minne få återföra ett annat yttrande af samme talare. Det var när han fäste uppmärksamheten på att i Norge tryckpapper är tullfritt, ett medgifvande, som är egendomligt nog att höra i ett anförande, som gick i den riktning, att vi nu i Sverige borde höja tullsatsen å en nödvändighetsvara sådan som papper.

Den förste ärade talaren, papperstillverkarnes representant i Kammaren, erkände med den öppenhet, som man är van att finna hos honom, att det vore önskligt att alla tullar upphäfdes, men skulle det vara tull på papper, så tyckte han det vara bäst att bestämma tullen så, att det vore något bevändt med densamma.

Han erinrade också om att man hade sammanfört i denna punkt, hvarom vi nu egentligen tala, frågan om tull å tryckpapper med frågan om tull å skrifpapper och postpapper; en stor fråga och en

obetydlig fråga. Han talade om att här vore fråga jemväl om groft papper som exporterades i betydliga kvantiteter, etthundra tusentals och milliontals skålpund, och hvilka icke hade det minsta med frågan om importtull att göra. Han erinrade om att det derföre var för några obetydliga kvantiteter af fina papperssorter, för hvilka den importtull, hvarom fråga nu är, vore af någon vikt. Han sade också, att vi kunna i landet tillverka äfven skrif- och postpapper lika väl som utländingen, kanske blott en liten smula dyrare; jag tror det var så, som orden föllo.

*Angående
tull å papper.
(Forts.)*

Det är således fråga om att sätta de pappersbruk, som tillverka en obetydlighet af skrifpapper eller postpapper, i tillfälle att tillverka en smula dyrare eller ännu en liten smula dyrare än utländingen och att för deras skull hafva tullsatser på denna nödvändighetsvara samt komma i tillfälle att sätta en öfverdrifvet hög tull på detta grofva, i stor skala tillverkade tryckpapper, om hvilket han, papperstillverkaren i stor skala, sade, att detta papper visst icke behöfde något tullskydd. Och han talade härvid för ett af de största pappersbruk i landet, det af många af våra stora papperskonsumenter begagnade Vargöns pappersbruk. Det mesta, om icke allt, af detta pappersbruks tillverkning är limmadt; det finnes också upptaget under en hel mängd olika tidningsnamn i den skrift om riktig tullbehandling af papper, hvilken här utdelats; det är ett papper, som i andra länder skulle ansetts såsom tryckpapper, men som Tullstyrelsen och Kongl. Maj:t i Sverige under senaste tid, icke förut, nådigst ansett vara skrif- eller postpapper.

Denna fråga har i dag förevarit till behandling äfven i Första Kammaren. Sedan Bevillnings-Utskottet beslutat föreslå Riksdagen att nu återtaga den af 1874 års Riksdag beviljade nedsättning i tullen för tryckpapper, som är den viktigaste af de nu ifrågavarande artiklarna, och tvärtom höja denna tull, så att den, som då bestämdes till 2 öre, nu åter skulle i sammanhang med några andra småsaker höjas till tre öre, så har Första Kammaren nu för sin del beslutit att höja tullen å denna förnödenhetsvara, denna — om jag så får säga — bildningens häfstång till 4 öre, d. v. s. det högsta belopp som franska handelstraktaten medgifver. Under sådana förhållanden, och då jag tillåter mig att i detta Första Kammarens beslut se ett uttryck af den obenägenhet emot det offentliga ordet, som på senare tider allt mer och mer börjat göra sig gällande i vårt land, så tillåter jag mig hemställa, att andra Kammaren måtte förklara sig icke vilja biträda ett beslut, hvarigenom tullen å tryckpapper skulle höjas; men att då det visat sig att vår Tullstyrelse, lika som de öfver- och underordnade myndigheter, med hvilka nämnda styrelse i dessa saker har att rådföra sig, hafva så svårt att skilja mellan de olika sorter af papper, som i detta förslag blifvit sammanförda under en enda rubrik, tullsatsen å samtliga sålunda sammanförda slag af papper måtte sättas till 2 öre; och tillåter jag mig derföre hos Herr Talmannen anhålla om proposition på bifall till punkten, sådan den af Utskottet föreslagits, med den skilnad, att den efter de båda sista raderna utförda tullsatsen: »1 skålpund 3 öre,» ändras till »1 skålpund 2 öre.»

Angående
tull å papper.
(Forts.)

Herr Werner Ericsson:

Herr Herslow: Då jag finner en man, som från början förklarar sig vara en afgjord anhängare af frihandeln, i den föreliggande frågan komma till samma konklusion, som en föregående talare, hvilken förklarade sig vara afgjord protektionist, förefaller det mig något underligt, att så motsatta åsichter kunna på detta sätt löpa tillsammans till en. Den förste talaren tyckte icke om den konklusion, hvartill Utskottet kommit, och på grund deraf kunde han icke heller riktigt förlika sig med motiveringen, då denna skulle stämma med handelns allmänna principer. Den andre talaren hade icke ett så stort intresse, men tyckte icke heller om motiveringen och därför yrkade han afslag. Han såg uti detta betänkande hvad komma skulle, då deremot jag i detsamma ser förstlingen af tullkomiténs verksamhet, hvilken är af den beskaffenhet, att jag icke kan ogilla densamma utan snarare så mycket som möjligt söka omhulda den. Efter denna förklaring hoppas jag, att jag åtminstone icke misstänkes för att vara frihandlare af den obestämda art, som älskar i princip, men afskyr i konsekvenserna. På grund af dessa principer vill jag icke yrka på bifall till tullbestämmelser, som i sjelfva verket innebära en förhöjning i tullen på det allra största quantum af tryckpapper, som i Sverige användes; $\frac{9}{10}$, kanske $\frac{99}{100}$ af det svenska trycket tillhör obestriddigen groft tryckpapper, för hvilket vi således i sjelfva verket höjt tullen från 2 till 3 öre. Men jag anser, att vi här kommit öfver den punkt, då detta har någon praktisk betydelse; ty, såsom Herrarne säkert veta och, såsom en målsman för en större pappersfabrik redan yttrat, hafva vi kommit öfver den ståndpunkt, der importtullen spelar någon roll. Derhän har frihandelsprincipen blifvit genomförd, att det gör detsamma om denna tull sättes till 2 eller 20 öre; ty den marknad Sverige erbjuder i detta afseende är för denna affär mycket för liten; den söker sin marknad öfver hela världen. Således är denna importtull endast en konstlad skatt.

I sjelfva verket är dock den nu föreslagna taxan en tullnedsättning, ehuru icke i den tull, som vi litet hvar mest erlægga, men för importörerne uppkommer härigenom en ganska märkbar vinst. Man må säga hvad man vill derom, att det hufvudsakligen är groft papper, som vi importera; det allra mesta är tvärt om fint eller medelfint. Af det simplaste papperet kan icke något med fördel införas i Sverige; det enda land, som i denna tillverkning förut täflat med oss, har varit Belgien, som nu jemväl afstått derifrån.

Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet framhöll uti sitt anförande svårigheten att *absolut* kunna skilja mellan tryck- och skrifpapper. Det får jag likväl säga, att *absolut* omöjligt är det icke, ehuru det kan vara rätt svårt, till och med för män af facket, att i alla fall med visshet afgöra till hvilketdera af dessa båda slag en papperssort hör. Är det nu så, är det orimligt att fordra, det tulltjenstemännen på hvarje station skola i hvarje fall kunna med säkerhet afgöra en sak, som, efter hvad vi veta, är så svår att bedöma: hvilken varukännedom erfordrades icke för tulltjenstemännen,

om man skulle ställa samma fordringar på dem i hvarje branche. Vi komme då att få sända dem till en särskild handelsakademi, der de utan tvifvel skulle behöfva vistas rätt många år, innan de erhöle de nödiga insigterna för en fullständig varukännedom. Det torde icke vara värdt att låta en så fin skilnad som den emellan tryck- och skrifpapper nödvändiggöra så stora uppoffringar, helst då det gäller en så flyktig och hastig behandling af varor, som vid tullbehandlingen. Jag gillar därför i princip det steg Utskottet tagit, att sammanslå dessa båda pappersorter till en. Äfven jag skulle kunna anföra siffror till belysning af frågan, men jag föreställer mig, att Herrarne redan fått nog af sådana från båda sidorna. För min del accepterar jag det förslag, som tullkomitéén, Kongl. Maj:t och Bevillnings-Utskottet afgifvit, emedan det är ett steg, som loftar godt för det blifvande resultatet af komitééns verksamhet. Jag kommer aldrig att ansluta mig till de åsikter, som här från vissa håll uttalats, åsikter, hvilka jag knappt trodde mig skola möta i 1877 års Kamrar, oaktadt de reaktionära vindkast i den national-ekonomiska politiken, som på senare tiden bemärkts. Men så länge vi fortfara att göra allt för att underlätta förbindelsen med främmande länder, så länge vi göra allt för att öfvervinna de naturliga hinder som skilja oss från våra grannar samt hindra oss att mottaga deras produkter och till dem sända våra, kan jag icke kalla detta annat än att nedrifva naturliga hinder och uppbygga konstlade, för att försvåra utbytet af de produkter, som för hvarje land äro de naturliga; och jag vill icke vara med om en verksamhet, som i sjelfva verket måste anses onaturlig, då den behöfver ett skydd, hvarigenom den förorsakar tusentals konsumenter ett betydligt fördyrande af deras nödvändigaste behof. Ur principiell synpunkt ännu mera än för den praktiska betydelsens skull, anhåller jag om bifall till Bevillnings-Utskottets förslag.

*Angående
tull å papper.
(Forts.)*

Herr Grefve Sparre: Jag föreställer mig, att vid detta tillfälle väl icke egentligen är fråga om frihandelsprincipernas konsekventa tillämpning; ty det är väl icke blott på denna enda artikel eller de få som förekomma i detta betänkande, en dylik tillämpning skall ega rum. Vi torde väl böra vänta dermed till dess tullkomitééns betänkande i sin helhet inkommer, då vi tydligare kunna se hvad som i saken är att åtgöra. Den fråga, som nu föreligger, afser väl egentligen huru vida de klagomål öfver tulltaxan beträffande papper, som nu anföras, föranleda och nödvändiggöra en förändring i tulltaxebestämmelserna, och om de föreslagna bestämmelserna äro bättre än de nu gällande. Man har klagat öfver att det skulle vara så svårt att skilja mellan tryckpapper och skrifpapper. Detta kan jag för min del icke begripa, ty om jag tager penna och bläck och skrifver några ord på papperet, ser jag väl temligen lätt om det är skrifpapper — då stöper icke bläcket igenom — eller icke. Kan jag på detta sätt icke skilja emellan dessa båda slag af papper, fruktar jag, att de tulltaxebestämmelser, som Utskottet här föreslagit, icke äro stort bättre, då det heter: kardus-, makulatur- och annat groft, till skrifning, ritning eller tryckning ej tjenligt papper. Kan nu en

Angående tull
å papper.
(Forts.)

tulltjenstemän icke skilja mellan huru vida papperet är lämpligt till skrifning, fruktar jag, att de skola få lika svårt att bedöma om papperet är riktigt tjenligt att trycka på, eller om det icke skall hänföras till makulatur. Resultatet af ett sådant stadgande skulle blifva, hvad en ledamot af tullkomitéen också anmärkt, att man skulle försöka rubricera tryckpapper under makulatur, emedan sådant slags papper är tullfritt; och detta kan väl icke vara meningen. Jag kan således icke föreställa mig, att de föreslagna bestämmelserna äro lyckligare än de gamla; ty, hvad angår Herr Finansministerns erinran om att man bör söka objektiva grunder för bestämmandet af skillnaden emellan det ena och det andra slaget af papper, måste jag bekänna att jag finner sådana grunder lika litet i de nu föreslagna bestämmelserna som i de förut gällande, enär bestämmande af skillnaden mellan nämnda slags papper fortfarande som hittills skulle bero på tulltjenstemännens subjektiva omdöme.

Herr Finansministern upplyste nyss, att den förbättring i detta afseende, vi trodde oss åstadkomma 1874, i verkligheten visat sig såsom en försämring. Och med denna erfarenhet för ögonen synes det mig vara nödigt att vi vakta oss för att göra en ny s. k. förbättring, som sannolikt äfven skulle blifva en försämring, ity att man beröfvade tullverket all inkomst och fabrikanterne allt skydd, om tryckpapper komme att införas under rubriken *makulatur*. På det sättet är jag icke frihandlare, att jag vill borttaga *allt* skydd för våra egna fabriker och tillika beröfva staten all inkomst af tullen. Jag vill icke heller gå allt för hastigt till väga i fråga om revision af vår tulltaxa.

Den beräkning man uti tullkomiténs betänkande gjort öfver den minskning i tullinkomsterna, som skulle uppkomma genom den föreslagna nedsättningen i tullen å papper, visar att denna minskning der beräknats uppgå till omkring 133,000 kronor, och då man, förutsatt att de tullnedsättningar, som här ytterligare föreslagits, af Riksdagen accepteras, kan beräkna en nedsättning af tullinkomsterna i sin helhet till åtminstone 200,000 kronor, så måste man erkänna att dessa eftergifter äro ganska betydliga, och jag för min del finner ej något särskildt skäl dertill. Medgifvas måste också, att den närvarande tidpunkten är ej synnerligen lämplig för att göra förändringar i afseende å tullen. Vi veta ju, att hela handelsverlden för närvarande befinner sig uti en tryckt ställning, hvilken omständighet gör att fabriker stå eller arbeta under dåliga konjunkurer och tvingas att sälja sina produkter à tout prix, om jag så må säga. Det kan under sådana förhållanden icke vara lämpligt att öppna vår marknad för alla dessa utländska fabrikanter, som till hvad pris som helst måste sälja.

Då jag således ej finner den ifrågasatta förbättringen vara någon förbättring och jag för öfrigt anser att man gerna kan vänta med denna reform, till dess tullagsstiftningen i dess helhet kommer att omarbetas, vid hvilket tillfälle tiden är inne att tillämpa frihandelsystemet i sin helhet, om man så anser lämpligt, samt då jag slutligen icke anser den närvarande tidpunkten vara lämplig för vidtagande af en förbättring, hvarigenom vår nu tryckta marknad skulle blifva ännu mera öfverhopad, så finner jag skäligen att tillstyrka afslag å Utskottets hemställan.

Herr Hedin: Herr Talman! Då Herr Finansministern under debattens början hade ordet, påpekade han, att följden af ett afslag å Kongl. propositionen och Bevillnings-Utskottets förslag skulle blifva en återgång från en af Riksdagen redan intagen ståndpunkt. Naturligtvis är detta alldeles riktigt, för så vidt man utgår från den förutsättningen att vederbörande tullmyndigheter fortfarande skola missförstå Riksdagens mening. Herr Finansministern anmärkte vidare att en sådan återgång ej skulle väl öfverensstämma med den konsekvens i beslut, som bör ligga Kammaren om hjertat. Ja, äfven detta är alldeles riktigt. Men jag får erinra Kammarens Herrar ledamöter derom, att ett bifall till Utskottets föreliggande förslag också innebär en återgång från en af Riksdagen redan intagen ståndpunkt, nemligen 1874 års beslut, och att ett sådant bifall följaktligen kommer att vittna om en stor brist på följdriktighet i Kammarens beslut, något som naturligtvis icke kan vara med Kammarens önskan öfverensstämmande. Det lärer nemligen väl icke kunna bestridas, att 1874 års Riksdag verkligen menade något, då den nedsatte tullen å en del papper till det belopp, uti hvilket Kongl. Maj:t nu föreslagit en förhöjning. Denna frågas historia är i sjelfva verket en egendomlig historia. Och hvad jag i detta afseende mest fäst mig vid, det är, att ett Riksdagens beslut i en bevillningsfråga har, genom det sätt på hvilket detta beslut blifvit tillämpadt af vederbörande tullmyndigheter och derigenom att denna tillämpning blifvit af Kongl. Maj:t hägnad, att säger jag, ett Riksdagens beslut i en bevillningsfråga blifvit af Kongl. Maj:t på administrativ väg i flera fall faktiskt tillintetgjordt. Detta är det mest egendomliga i denna tullhistoria.

Jag intresserar mig visserligen lifligt för att våra tryckerier måtte komma i åtnjutande af godt tryckpapper till billigt pris, men vill dock icke dermed hafva påstått, att icke tryckerierna och äfven litteraturen kunna reda sig, äfven om tullen derå blir ett eller annat öre högre. Men detta är icke hufvudsaken för mig i denna fråga, utan det förhållandet, att ett Riksdagens tullbeskattningsbeslut i tillämpningen blifver förvandladt till noll och intet värde, har främst fäst min uppmärksamhet. Då tiden är långt framskriden, inskränker jag mig till några få och korta anmärkningar i afseende å frågan i öfrigt. Då, mig veterligen, ingen klagat öfver de inhemska pappersbrukens bristande förmåga att bereda tillgång på skrifpapper, och då man icke förspört någon klagan öfver den inhemska varans dyrhet, ej heller — mig veterligen — något yrkande på nedsättning af tullen å skrifpapper, så har resultatet blifvit det, att man, för att utjemna eller liksom öfverskyla det missförhållande, hvartill vederbörandes tillämpning af 1874 års Riksdags beslut är orsaken, vill låta den inhemska skrifpappers-fabrikationen få böta för vederbörandes missgrepp genom ett minskadt tullskydd, som ingen påyrkat. Jag kan ej annat än finna det vara ett på en gång hårdt och oförmligt förfarande att, under nu varande förhållanden, skrida till en nedsättning af skrifpapperstullen, då en sådan icke visat sig vara för Sveriges konsumerande allmänhet särdeles behöflig; ty i sådant fall hade väl ett minskadt tullskydd påyrkats. När så ej skett, så kan man säga, att

*Angående tull
å papper.
(Forts.)*

Angående tull
å papper.
(Forts.)

de som i vårt land tillverka skrifpapper utan någon sin förskyllan blifva lidande.

Hvad angår de omtalade praktiska svårigheterna, så förefalla de mig vara rent af *uppfunna* sedan 1874 års Riksdag fattade beslut om nedsättning i tullen å utländskt tryckpapper. Det har visserligen blifvit yttradt af den representant för Göteborg, som nyss hade ordet från vice talmans-platsen, att 1874 års Riksdag icke hade rätt tydligt och klart för sig hvad det då fattade beslutet innebar samt att Riksdagen saknade kännedom om den stora hvälfning, som försiggått inom pappersindustrien. Jag ber dock få erinra, att hvälfningen icke börjat först under de sist förflutna åren, utan att den redan långt före 1874, innan Riksdagen fattade beslutet om nedsättning i tullen å tryckpapper, var i full gång.

Det har blifvit yttradt under denna debatt, såsom ock för resten många gånger förut, att det icke låter sig göra att taga varans användbarhet och ändamål till ledning vid bestämmandet af skilnaden mellan olika pappersorter. Jag tillåter mig härvid att anmärka, att jag kan vederlägga detta påstående med Kongl. Maj:ts egen proposition och Utskottets förslag i frågan, der det nemligen i just den punkt, med hvilken vi nu sysselsätta oss, föreslås en rubrik af följande lydelse: »kardus- eller annat lika groft och til skrifning, ritning eller tryckning *ej tjenligt*.» Der har således Kongl. Maj:tt sjelf och vidare Utskottet tagit ändamålet och det allmänna omdömet om ändamål och användbarhet till ledning för att bestämma hvad med en viss pappersort kan förstås. Om *detta* är riktigt, om det går för sig här — och naturligtvis måste det vara Kongl. Maj:ts och Utskottets åsigt — så kan man ju icke à priori påstå, att om man efter varans ändamål och tjenlighet vill uppdraga en skilnad mellan tryck- och skrifpapper, detta skulle leda till olösligt trassel. Representanten från Göteborg framhöll omöjligheten af att på vetenskaplig väg uppdraga en sådan skilnad; men jag ber att få erinra, att vi lyckligtvis icke hafva behof af en vetenskaplig definition i detta fall, mer än i de många andra, der man dessförutan reder sig med tulltaxans tillämpning. Vore det nödigt att skilja varuklasser med vetenskapliga definitioner, så skulle i sanning vår tulltaxa stå sig slätt inför ett sådant anspråk; ännu har ingen svensk tulltaxa motsvarat det. Men lagen har dragit försorg om att afhjelpa de svårigheter, som brist på tydlighet i klassifikationen kan föranleda; gällande författning hänvisar ju till sakkunnige män — ej blott vetenskapsmän, utan ock industriidkare och köpmän — och med sakkunnige män i detta fall menas väl pappersfabrikanter, boktryckare, pappershandlare o. s. v.

I sammanhang dermed ber jag få påpeka, då man åberopat den stora sakkunskap — tullkomiténs med fleres — som varit att tillgå vid förberedandet af det förslag, som nu föreligger, jag visserligen gerna kan medgifva, att tullkomitén i andra hänseenden må vara synnerligen imposant, men att, hvad pappersfrågan särskildt angår, pappersfabrikanterna och pappershandlarna besitta större sakkunskap än hela den ärade komitén tillsammans. Här har blifvit nämndt, att innan Utskottet föreslog och Riksdagen 1874 fattade sitt beslut, hade på förhånd den spådomen eller varningen kommit Utskottet

till handa, att af detta beslut skulle följa en sammanblandning af skrif- och tryckpapperet. Om en sådan varning bars fram till Utskottet, som formulerade det beslut, hvilket sedan blef Riksdagens, och om Utskottet i alla fall vidhöll sin mening, så utgör detta den bästa vederläggningen af det påstående, som nyss uttalades, att Riksdagen, som beslöt i enlighet med Utskottets förslag, icke skulle vetat, hvad det beslut, den fattade, i sjelfva verket innebar. Det förefaller mig, som om denna varning hade tillkommit för att bevisa, att profetians gåfva icke är utesloknad i vår tid. Ty se — förutsägelsen slog in. »Praktiska svårigheter» uppstodo vid tillämpningen af 1874 års beslut, sedan detta fattats i strid med den gifna varningen. Hvarför hade de ej uppkommit förut. Alla de faktiska anledningarne till dessa förmenta svårigheter funnos före 1874, men då hörde man aldrig talas om, att tillämpningen af skiljaktig tull för tryck- och skrifpapper var vansklig eller omöjlig.

Jag skall för närvarande inskränka mig till att yrka bibehållande af de närvarande bestämmelserna och således afslag på Kongl. Maj:ts och Utskottets förslag.

Friherre Koskull instämde med Herr Hedin.

Herr Statsrådet Forssell: Chefen för Finansdepartementet har här blifvit angripen från två olika håll. Boktryckeriindustriens målsmän hafva tadlat honom därför att han tillstyrkt gillande af vissa Tullstyrelsens utslag, hvarigenom sådant papper, hvarå kunnat skrivas, förklarats böra draga tull af 8 öre per skålpund och således behandlas som papper, »andra slag»; papperstillverkarne och skyddstullsystemets målsmän hafva tadlat honom, därför att han tillstyrkt aflåtande af nådig proposition om nedsättning i tullsatsen för skrifpapper och dess sammanförande med tryckpapper under en gemensam tullsats. Jag betviflar icke, att, om boktryckeriindustriens målsmän uti i fråga varande ärende fått såsom ensamt sakkunnige råda Kongl. Maj:t, de skulle hafva tillstyrkt en förklaring att allt papper, hvarå kan tryckas, finge draga tull af endast 2 öre, och att de skulle haft att anföra åtskilliga beaktansvärda skäl för ett sådant beslut; för boktryckeriindustrien skulle det helt visst hafva medfört en stor förmån. I min ställning har jag dock — på sätt jag förut antydtt och nu upprepar — ansett mig böra taga hänsyn till åtskilligt annat än blott den ena sidan af Riksdagens år 1874 fattade beslut; ty lika säkert det är, att Riksdagen dermed afsåg en uppmuntran för boktryckeriindustrien, lika säkert är att Riksdagen då icke hade för afsigt att minska det tullskydd för skrifpapper, som ligger i tullsatsen för »papper, andra slag». Och visst är, att, om Kongl. Maj:t i denna riktning fattat beslut pappersfabrikanterne skulle ansett det som det grymmaste våldförande af Riksdagens beslut. Den siste ärade talaren hade i sin hand tryckpapper af den sort, som i riksdagshandlingarne förekommer, och frågade, huruvida någon trodde det vara omöjligt att skilja detsamma från skrifpapper. Nej visserligen icke: detta slag af tryckpapper är obestriddigen att hänföra till tullsatsen 2 öre; men om jag här hade

Angående tull
å papper.
(Forts.)

Angående tull
å papper.
(Forts.)

tillgängliga några af de papperssorter, som varit föremål för tvist och underställda Tullstyrelsens och Kongl. Maj:ts pröfning, skulle helt visst icke någon af de närvarande kunna bestämdt angifva dess beskaffenhet af skrif- eller tryckpapper, och det här afgörande är, att om *det* papperet, på hvilket man mycket väl kunde nedskrifva det prydligaste protokoll, hade tullbehandlats som tryckpapper, endast därför att importören ämnade trycka derå, så hade sedan intet slags skrif- eller postpapper kunnat tullbehandlas såsom »papper andra slag», utan måst förtullas efter 2 öres sats. Konseqvensen kunde således blifva den, att tullsatsen å 8 öre försvunne. Nu har emellertid förekommit, att äfven den skilnad, som hittills iakttagits mellan skrif- och tryckpapper, är vanskelig och svår att uppehålla, och den enda utvägen att förekomma förvecklingar vid tullbehandlingen är därför att sammanföra vanligt papper af alla slag under en tullsats.

Lika viss jag är om rättigheten af att sammanföra dessa båda tullsats till en gemensam, lika säkert är ock att jag, då jag tänkte på upprätthållande af Riksdagens sjelfbestämmningsrätt i tullfrågor, med fullt förtroende litade på Riksdagens benägenhet att hjälpa och rätta de missförhållanden, som uppstå genom dessa något otydliga tullsatsbestämmelser. Det är sant att det olimmade tryckpapperet härigenom erhåller en tullförhöjning af ett öre, men manne icke denna förhöjning från den allmänna konsumtionens synpunkt uppväges af den nedsättning, som föreslagits för skrif- och postpapper, hvilket ock af allmänheten i stor mängd begagnas. De, som vid 1874 års riksdag uttalade sig för nedsättning i tullen för tryckpapper, ville också nedsättning i skrifpapperstullen, ehuru den senare nedsättningen då icke beviljades. Jag vågar också uttala den förmodan, att denna Kammare, som väl bör anses i främsta rummet representera konsumenternes intressen, och hvars hela karakter gör den mer och mer till en målsman för den fria handeln och det fria varubytet, skall godkänna hvad som måste anses vara ett framsteg i denna riktning, och den omständigheten, att Första Kammaren fattat ett beslut, som icke går fullt så långt i denna riktning, synes mig icke böra inverka på Andra Kammarens beslut.

Herr Nils Larsson: Jag skall lofva att då tiden är långt framskriden yttra mig kort, ehuru det för mången kunde synas, att jag, såsom ledamot i tullkomitén, vid ett sådant tillfälle som detta borde något omständligare förklara den grund, hvarefter nämnda komité handlat. Här hafva af en talare på stockholmsbänken mycket klandrats de åtgärder, som i afseende på åtskilliga förekommande förtullningsärenden af Generaltullstyrelsen och ännu mer af Kongl. Maj:t vidtagits. Nämnde talare yttrade, att samma orsak till tvister i fråga om hvad papper som borde hänföras till skrifpapper och tryckpapper förefans redan före den tiden, då tullen på tryckpapper nedsattes från fyra till två öre. Men märkvärdigtvis, yttrade talaren, hade man icke förut hört talas om några tvister, utan dessa tvister hade tillkommit senare. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att det var en naturlig sak att tvisterna uppkommit senare, då differensen mellan tullen för skrifpapper, som 1874 bibehölls vid den

siffran den förut varit, och tullen å tryckpapper blef bestämd större än förut och således innebar så mycket större frestelse att få den importerade varan förtullad efter den lägre tullsatsen, äfven om varan vore af beskaffenhet att den bort draga den tullsats, som var bestämd för skrifpapper. Deri ligger, synes det mig, den enkla förklaringsgrunden öfver den omständigheten, att tvisterna uppstått sedan, tvister, som man icke hört synnerligen omtalas förut.

*Angående tull
å papper.
(Fortis.)*

Att vederbörande vid behandlingen af frågan gått fullt samvetsgrant till väga, föreställer jag mig, att hvar och en kan blifva öfvertygad om, som gör sig besvär att genomläsa den framställning af saken, som tullkomitén, hvilken efter nådig remiss haft att utlåta sig i dessa tvistemål, afgifvit i början af det betänkande rörande papperstullen, som särskildt blifvit bland Kamrarnes ledamöter utdeladt. Jag skall icke vidare uppehålla mig vid den saken, utan i följd af den kändedom, jag i komitén fått, säga, att jag är fullt öfvertygad om, att icke någon fullt tydlig gräns kan uppdragas mellan tryck- och skrifpapper. Det skulle nämligen hända kunna tänkas, att genom någon förändring i redaktionen på den ena eller andra rubriken, det låte sig göra att få saken hjälpligen klarerad, om man hade blott en enda tullplats, der saker skulle tullbehandlas, och samma personer således komme att tullbehandla alla inkommande papperspartier. Men vi hafva i Sverige en mängd långt från hvarandra belägna tullplatser, som skötas af särskilda personer, och det är då icke gerna tänkbart att, derest man fortfarande bibehölle den stora skillnaden mellan tullsatserna, man med säkerhet kunde räkna på att tullbehandlingen blefve lika och riktig på alla tullplatser. Det är dock för vederbörande importörer af väsentlig vikt att alla behandlas lika; ty om den ene skulle lyckas att få sin import lägre beskattad än den andre, så skulle den senare derpå blifva lidande, emedan han, som får betala dyrare afgifter för sina varor, icke kan konkurrera med den förre. Det synes sålunda, som om en sammanslagning af de ifrågavarande papperslagen under en gemensam tullsats skulle vara det mål, till hvilket man borde sträfva. Då blir frågan den: hvilken siffra i afseende å tullsatsen bör antagas såsom gemensam för båda? Vid bedömandet af den frågan inom tullkomitén stod man så att säga mellan två eldar. Man hade att taga i betraktande å ena sidan det tullskydd, som pappersfabrikationen i vårt land kunde anses behöfva, och å andra sidan de anspråk på lindring i afgifter, som rimligtvis kunde framställas från pappersförbrukarnes sida, i synnerhet deras, som sysselsätta sig med litterär verksamhet, nemligen författare, förläggare, tidningsutgifvare och boktryckare.

I fråga om behöfvet af skydd för den inhemska papperstillverknigen torde vi nu böra vara ense om att, hvad tryckpapper beträffar, de svenska pappersfabrikerna icke äro i behof af något tullskydd, emedan, såsom också under denna diskussion blifvit upplyst af en af dessa fabrikanter, de numera utföra högst betydligt af sina fabrikat till utlandet. När de sålunda kunna i utlandet täfla med den utländska tillverknigen, så kunna de väl ock inom landet täfla med utlänningar, då i allt fall, enligt förslaget, här skulle erläggas tull för utländskt tryckpapper. Återstår då den frågan, huru vida

Angående tull
å papper.
(Forts.)

tullskydd till något högre belopp kan vara nödvändigt för skrif- och postpapper. Hittills har för dessa papperssorter funnits ett ganska betydligt tullskydd, nemligen 8 öre pr skålpund. Det oaktadt har det visat sig, att denna tillverkning inom landet under åtminstone de 10 senaste åren snarare gått tillbaka än framåt. Tullskyddet har icke kunnat upphjelpa denna fabrikation inom Sverige, och det torde således icke vara något hopp om att ett fortfarande lika högt skydd på dessa tillverkningar skulle hädanefter mer än hittills kunna underhjelpa dem. Men tillverkningen af skrif- och postpapper är ganska obetydlig i förhållande till hela pappers- tillverkningen inom landet. Tillverkningen af skrifpapper utgör nemligen icke mer än 10 procent, och af postpapper allenast $\frac{2}{3}$ procent af hela pappersfabrikationen inom landet. Det vill således synas som om denna tillverkning icke skulle för fabrikanterne inom landet spela någon synnerligen stor roll. Det är för öfrigt lätt, såsom mig synes, för de fabriker, som ännu tillverka skrif- och postpapper, att öfvergå till sådana papperssorter som bära sig bättre, om det nemligen icke skulle bära sig lika bra att tillverka skrif- och postpapper. Jag föreställer mig att den hufvudsakligaste orsaken, hvarföre icke alla svenska pappersfabrikanter finna sin räkning uti att tillverka skrif- och postpapper, ligger deruti, att konsuntionen af dessa papperssorter i Sverige icke är så stor, att fabrikationen kan drifvas i tillräckligt stor skala för att varan skall kunna frambringas till sådant pris, att täflan på detta område skall blifva möjlig i lika grad som i fråga om tillverkning af tryckpapper. I allt fall har, såsom Kammararens ledamöter finna af betänkanudet, Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med komiterades förslag fästade tillbörligt afseende vid våra inhemska fabrikers behof af något tullskydd, då nu blifvit framställt ett förslag, hvilket, derest det bifalles, leder derhän, att en förhöjning åstadkommes i den hittills varande tullen på tryckpapper, en förhöjning hvarom man under andra omständigheter visst icke skulle hafva kommit att tänka på att väcka förslag. Man har å andra sidan att se på det rättmätiga kraf, som från det litterära arbetets sida kan framställas, om icke på tullfrihet eller någon lindring i tullen å papper, så åtminstone på att en förhöjning af tullsatserna icke måtte bestämmas för en för dess verksamhet så nödvändig vara som papper, hvilket i afseende på detta arbete är att anse för detsamma, som råvaran för andra industrigrenar. I allmänhet hafva vi hittills medgifvit, att råvaran borde vara tullfri för underlättande och upphjelpande af det inhemska arbetet så mycket som, vid fråga om tullagstiftning, är möjligt. Författare, som i allmänhet åtminstone inom vårt land icke hafva någon synnerligt lysande ställning, äro i alla fall i väsentlig mån beroende af den skatteafgift, som lägges på papper, enär alstren af deras verksamhet måste för att fruktbargöras kräfva en icke obetydlig mängd af denna vara. Men de hafva icke något skydd för sina alster. De hafva visserligen eganderättsskydd såsom enhvar annan; men de hafva icke och kunna icke hafva, till följd af arbetets natur, kommit i åtnjutande af något slags tullskydd mot främmande medtäflare; och om det skulle falla en författare in att försöka få något sådant skydd stadgadt,

som skulle hindra utländska författares arbeten att blifva hos oss kända, så föreställer jag mig, att Herrarne litet hvar, till och med protektionisterna, skulle vara färdiga att draga på munnen, ehuru Herrarne icke tycka det vara orimligt, att papper, som författaren behöfver för utöfvande af sin verksamhet, beläggas med en tullsats, som skall utgöra ett skydd för pappersfabrikanten.

Det torde också få medgifvas, att boktryckerierna väl behöfva att få den lindring, som kan dem beredas genom så låga tullsatser å tryckpapper, som det är möjligt för oss att, utan åsidosättande af andra intressen, bestämma. 1874 års Riksdag betraktade också saken sålunda, ty vid nämnde riksdag nedsattes tullsatsen å tryckpapper från 4 öre, som den förut var, till 2 öre. Denna tullsats skulle likväl nu genom antagande af det föreliggande förslaget höjas till 3 öre, eller med 50 procent; men man har ansett, att denna förhöjning kunde i någon mån motvägas af en nedsättning i tullsatsen å annat papper, som boktryckaren också i mer eller mindre mån behöfver använda, och att man således kunde gå in på, att tryckpapper drabbades af en liten förhöjning.

Hvad nu beträffar den minskning i statsinkomsterna, som skulle blifva en följd af antagandet af Kongl. Maj:ts, utaf Bevillnings-Utskottet understödda förslag, så skall jag bedja att få fästa uppmärksamheten på, att man icke får fästa allt för mycket afseende vid en sådan minskning, då man tillika måste komma i häg, att den icke kan ske, utan att en skattelindring för svenska folket i allmänhet på samma gång uppstår. Vore det åter så, att denna tullafgift komme från andra håll än oss sjelfva, borde man väl akta sig för att minska en dylik inkomst, men då så icke är förhållandet, tror jag icke, att hvad här yttrats om minskningen i statsinkomsterna förtjenar särdeles mycket afseende, helst statsverket i alla fall, såsom vi veta, har tillräckliga inkomster. För att betäcka nödiga utgifter behöfver statsverket icke mera, och vi lära väl icke sjelfva vara måna om att skatta mera, än som för fyllande af statens behof erfordras.

Jag inskränker mig till att, på grund af hvad jag nu anfört, yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr H. Schultz: Blott ett par ord. Herr vice Talmannen yttrade att den minskning, som genom papperstillens nedsättning skulle ega rum och som han beräknade utgöra omkring 50,000 kronor, i sjelfva verket betyder ganska litet, då tullintraderna i öfrigt äro så stora. Men till denna minskning i tullinkomster måste ovilkorligen, enligt min uppfattning, läggas den minskning, som blir en följd af tullfrihet å råvaran, ty sättes tullen på fabrikatet till endast 3 öre per skålpund, så bör också tullen på råvaran, eller de för papperstillverknigen nödiga beredningsämnen och utensilier, helt och hållet borttagas, och derigenom blir minskningen i tullinkomsterna betydligt större, än hvartill Herr vice Talmannen beräknade densamma.

Den siste ärade talaren på jemtlandsbänken sade, att statsinkomsterna nu äro så betydliga, att de till fullo betäcka statens utgifter. Detta är visserligen förhållandet för närvarande, men vi

*Angående tull
å papper.
(Forts.)*

Angående tull
å papper.
(Forts.)

böra akta oss för att bygga på den förhoppningen, att statsinkomsterna ständigt skola förblifva hvad de nu äro — motsvarande utgifterna. Det är nemligen icke många år sedan tullinkomsterna voro endast hälften emot nu, och något hvar bland oss hafva upplefvat år, då tullinkomsterna varit mindre än en tredjedel af den höga summa, hvartill de för närvarande uppgå. Det torde alltså fordra mycken betänksamhet om man vill bygga på dessa beräkningar. Staten har stora, gifna utgifter, hvilka sannerligen icke så lätt kunna nedsättas eller indragas.

Samme ärade talare omnämde äfven att, oaktadt den tull, som till skydd för papper, »andra slag», stadgats, pappersfabrikationen i vårt land likväl icke går framåt. Jag bestrider rigtigheten af denna uppgift. Förhållandet är tvärtom, att denna fabrikation nu börjar gå framåt. Just under de senaste åren ha gjorts stora ansträngningar för att föra denna speciella industrigen framåt, och det vore verkligen mer än hårdt för dem, hvilka nedlagt betydliga kapital på dyra maskiner och byggnader, i hopp att kunna framdeles åstadkomma en på samma gång god och billig vara, att nu med ens se frukterna af arbetet helt och hållet tillintetgjorda. Den värde talarrens sakkännedom i denna fråga kan jag derföre för min del icke sätta särdeles högt.

Jag yrkar fortfarande afslag å Utskottets hemställan.

Herr Jöns Pehrsson: Jag skall icke uppehålla tiden längre än jag brukar göra, utan som vanligt helt kort angifva min ställning till frågan. Jag kan då inskränka mig till ett enkelt instämmande med grefve Sparre. Aldrig hafva vi två i någon fråga varit så öfverens som just i denna. En talare, som är ledamot i tullkommittén, har påstått att den inhemska fabrikationen af papper kan fullgöra hvad behofvet fordrar. Jag vill härvid anmärka, att om så är förhållandet, så kan ju icke någon import af tryckpapper komma i fråga, och då kan det ju göra detsamma om tullen är hög eller låg på denna artikel. Men mera maktpåliggande synes mig vara, att Kammaren icke nu godkänner denna punkt, om förhållandet verkligen skulle vara, hvad som synes framskynta af ordalagen uti tullkommitténs utlåtande, nemligen en förpost till ett blifvande väldigt komitébetänkande om stora, allmänna tullnedsättningar. Då vore det mycket klokare att föreslå indragning af General-tullstyrelsen och hela tullpersonalen.

Jag finner det jemväl opraktiskt att lemna karduspapper och makulatur fria från tull. Man vet att några pappersfabriker hufvudsakligen tillverka makulatur af halm. Skulle nu denna artikel lemnas fri till införsel, vore det enligt mitt förmenande mycket oklokt. Emellertid hoppas jag att Kammaren icke accepterar detta tullbetänkande, ty ett mera opraktiskt förslag har jag aldrig sett utgå från Bevillnings-Utskottet. Min anmärkning härutinnan gäller icke blott denna punkt, utan äfven några af de följande, speciellt den om tullen på stärkelse. För min del yrkar jag derföre rent afslag och tror ej att i ett sådant beslut skulle ligga någon våda. Jag tror tvärtom att Kammaren gör rättvisa derutinnan att det slags papper, nemligen

tryckpapper, som är afsedt att draga låg tull, kan införas i landet för den bestämda tullen.

*Angående
tull å papper.
(Forts.)*

Om den tvist, som i frågan uppstått, tillåter jag mig icke fälla något omdöme, men jag vågar tänka, att personer, hvilka förtjenat hundratusentals kronor på en mycket omtyckt tidskrift, hvilken finnes snart sagdt i hvarje familj, icke äro nöjda ändå, utan af vinstbegär blifvit föranledda att försöka utverka så stor nedsättning, att de kunna förtjena ännu mera än förut. Jag upprepar att jag vill undvika att fälla omdömen, men har den åsigten för mig själf, att General-tullstyrelsen och Kongl. Maj:t i det fallet varit lika opartiska som i andra fall.

Jag yrkar afslag.

Herr Gumælius: Herr Talman! Den ärade talare, som nyss hade ordet, yttrade, att tryckpapper icke importeras och att man derfor gerna kan höja tullen på dylikt papper; förut under öfverläggningens gång har äfven yttrats, att papperstillverkningen inom vårt land är så stor, att den högre tull på tryckpapper, man vill åstadkomma, i själfva verket ingenting betyder, emedan sådant papper icke importeras. Men hvarför då utan behof höja tullen? För öfrigt böra dessa påståenden icke tagas efter ordet. Det hade kunnat hända, att om tullen å tryckpapper varit lägre och om 1874 års Riksdags beslut blifvit en sanning, så att detsamma af General-tullstyrelsen icke tillämpats såsom en fördubblad, i stället för en halverad tull, man möjligen hede begynt importera tryckpapper, icke för att få det billigare, men för att få det bättre.

Det är ett faktum, att Sveriges kommissarie vid utställningen i Philadelphia föranstaltat om en stor samling svenska tidningar för att framläggas vid utställningen, men att han nödgats afstå derifrån, enär vårt papper var så uselt, att det icke kunde framläggas utan att nedsätta vårt land. Papperet der borta, som kostade ungefär lika mycket som vårt, möjligen någon procent mera, är mycket bättre, vackrare och hållfastare, så att det skulle alldeles skämma ut vårt tidningspapper. Det skulle kunna hända, att om man satte *och tillämpade* tullen så att, utan alltför stor uppoffring från tidningsutgifvarne och dem som trycka böcker och skrifter för den stora allmänheten, det låte sig göra att importera sådant papper »till benäget påseende», en väl behöflig lyftning af vår papperstillverkning kunde åstadkommas, och jag tror mig icke göra något orätt, då jag återgifver hvad jag hört sägas, att en stor papperstillverkare i vårt land utsändt personer till andra länder och till och med öfver hafvet för att studera huru papper tillverkas och se till huru vida icke vi skulle kunna åstadkomma ett hyggligare tryckpapper i vårt land.

En högtärad talare på venersborgsbänken, som nyss haft tillfälle att höra ett instämmande från ett håll, der han icke ofta förut fått höra några instämmanden, har påstått, att det mycket lätt låter sig göra att urskilja tryckpapper från skrifpapper. Såsom stor tryckpapperstillverkare, äfven han, bör hans ord i den frågan något väga mot den tolkning af tryckpappersbegreppet, som General-tullstyrelsen använder.

Angående
tull å papper.
(Forts.)

Herr Finansministern har yttrat, att, om tryckeriernas målsmän hade fått råda Kongl. Maj:t, de utan tvifvel tillrådt Kongl. Maj:t att sätta en tull af 2 och icke 3 öre å tryckpapper. Ja, icke kan man väl begära att tryckeriernas målsmän, som äro den stora allmänhetens målsmän och till följd deraf våra kommittenters, skulle tillråda Kongl. Maj:t att föreslå Riksdagen en höjning i tullen på en sådan förnödenhetsvara i odlingens tjänst. Hellre kunde man då antaga, att desse, om de tillfrågats — men man tillfrågar icke sådana rådgifvare — skulle hafva rådt Kongl. Maj:t att fästa afseende vid hvad för några år sedan, innan reaktionen i vårt land hunnit så långt som nu, från ett håll, som då egde klang i detta afseende, yttrades och föreslogs, nemligen att göra tryckpapper tullfritt. Det torde icke kunna anses synnerligen onaturligt.

Herr Finansministern ansåg, att den lilla höjningen i tullen å tryckpapper med 50 procent motverkas af den sänkning i tullen, som å andra pappersorter föreslås. Men vi hafva hört en aktad ledamot i Bevillnings-Utskottet säga, att de finare pappersorter, som ifrågakommit till införsel, skulle hafva utgjort en ren obetydlighet, derest icke General-tullstyrelsen förklarar att tryckpapper vore skrifpapper.

Herr Finansministern yttrade nyss, att det förslag, Kongl. Maj:t framlagt, vore ett gifvet steg framåt. Jag vågar tro det vara rena motsatsen. Nu är det väl, att man icke sätter någon tull på makulatur. Det återstår således för dem, som trycka böcker i stora massor och dertill vilja använda bättre tryckpapper, att låta trycka dessa utrikes och sedermera införa dem i landet såsom makulatur. Detta är redan nu visst icke oförsökt. Kan man lyckas genomföra, att tullen på tryckpapper blir orimligt hög, så lärer nog detta sätt oftare försökas. För min del anser jag det vara bättre att svenska böcker tryckas i Sverige än att genom så beskaffade tullbestämmelser tvinga förläggarna att på detta sätt tillvägagå. Och en talare har med siffror ådagalagt, huru liten summa genom förhöjningen i tullsatsen i sjelfva verket tillflyter statsverket.

Jag sluter med att säga, att jag vid valet mellan två onda ting föredrager ett rent afslag, ty jag vill icke taga såsom godhet hvad som är ett tillbakasättande af den rätt, som två statsmakter en gång förut erkänt. Hellre än att höja tullen å en sådan förnödenhetsvara som tryckpapper med 50 procent, såsom Bevillnings-Utskottet föreslagit, må då General-tullstyrelsen tills vidare någon tid fortsätta att fördubbla den af Riksdagen bestämda tullen å ett papper, som är tryckpapper, ehuru styrelsen kallar det för skrifpapper. Jag framhårdar i det yrkande, jag för en stund sedan gjort, men kan detta icke vinna bifall eller komma under en slutlig votering, röstar jag för rent afslag. Hellre öppet spel, än ett sådant som i denna fråga drifves.

Herr Herslow: Jag har endast velat säga några få ord för att berigtiga en föregående talares yttrande att jag skulle hafva sagt, det intet tryckpapper infördes i landet. Detta har jag icke sagt.

För öfrigt vill jag icke såsom den föregående talaren, oakadt

jag begriper hans formella grunder, begagna detta papper såsom en slags politisk konstitutionel fråga mot Herr Finansministern eller fortsätta en diskussion, som snart skulle förorsaka tomma bänkar utan inskränker mig till att helt enkelt yrka bifall till Utskottets förslag.

Angående
till å papper.
(Forts.)

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de meningar, som under densamma förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, dels på bifall till samma hemställan med den förändring, som Herr Gumælius föreslagit, dels ock på afslag; och fann Herr Talmannen den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd, i anledning hvaraf Herr Talmannen, för bestämmande af kontraposition, å nyo upptog de öfriga yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till Utskottets förslag oförändradt, nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men äfven angående kontrapositionen äskades votering, hvadan först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet om bifall till Utskottets hemställan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det af Herr Gumælius framställda yrkandet.

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, utföll med 113 Ja mot 28 Nej, följd hvaraf propositionen för hufvudvoteringen erhöi följande lydelse:

Den, som afslår hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i första punkten af utlåtandet N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

I den senare voteringen afgåfvos 112 Ja mot 33 Nej; varande således Utskottets hemställan af Kammaren afslagen.

Sedan utgången af omröstningen för Kammaren tillkännagifvits, annälde Herr *Jöns Rundbäck* sin reservation mot det nu fattade beslutet.

Som tiden långt framskridit, uppsköts den vidare föredragningen af Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande till ett blifvande sammanträde.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts utlåtanden:

N:o 6 (i samlingen N:o 26), i anledning af erhållen återremiss af utlåtandet N:o 2, rörande Herr Ola Månssons motion om upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör;

N:o 7 (i samlingen N:o 27), med anledning af Herr A. P. Linds motion N:o 115, angående underdånig skrifvelse om indragning af biskops-, landshöfdinge- och presidentsambetena; och

N:o 8 (i samlingen N:o 28), med anledning af Herr C. F. Tolls motion N:o 42, angående underdånig skrifvelse rörande ersättning åt regementsskrifvare, i händelse Kongl. skrifvelsen den 21 Maj 1875 ovilkorligen kommer att tillämpas; samt

Stats-Utskottets memorial:

N:o 53, angående aflöningen för Justiticombudsmannen och de vid hans expedition anstälde tjänstemän;

N:o 54, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 46, angående väckt motion om anslag åt färjemännen vid Färösunds hamn; och

N:o 55, i anledning af erhållen återremiss å Stats-Utskottets utlåtande N:o 42, angående beviljande af statsbidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 12 på natten.

In fidem

Gustaf Westdahl.